

Notitie beantwoording zienswijzen

Ten behoeve van de Omgevingsvisie Middelburg 2050

behorende bij het raadsbesluit van 1 februari 2024

INHOUD

1. Inleiding.....	p. 3
2. Beantwoording zienswijzen.....	p. 4
3. Ambtshalve wijzigingen.....	p. 66
4. Conclusie.....	p. 67

1. INLEIDING

In maart 2020 is door de gemeenteraad een startnotitie vastgesteld om te komen tot een omgevingsvisie voor Middelburg. Vervolgens is een traject gestart om, mede middels brede participatie, via kernkwaliteiten, strategische opgaven, (sectorale) ambities 2050, oplossingsrichtingen en mogelijke toekomstbeelden te komen tot een integrale langetermijnvisie voor de gemeente. Dit heeft er toe geleid dat begin 2023 een voorontwerp van de Omgevingsvisie is vrijgegeven, gevolgd door een ontwerp Omgevingsvisie in augustus 2023.

De ontwerp Omgevingsvisie heeft samen met de eerder opgestelde informele omgevingseffectrapportage van 14 september tot en met 25 oktober 2023 ter inzage gelegen. Binnen deze termijn is op 17 oktober 2023 een informatieavond voor inwoners georganiseerd, waarbij men ook een (korte) zienswijze op een formulier kon achterlaten. Binnen de termijn dat de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage heeft gelegen, zijn in totaal 37 zienswijzen binnengekomen. Ook is binnen deze termijn gereageerd door de provincie Zeeland met de mededeling dat vanuit de provincie geen zienswijze zal worden ingediend. Eén reactie kan formeel niet als zienswijze op de Omgevingsvisie worden beschouwd; de reactie gaat enkel in op de (organisatie van de) informatieavond van 17 oktober 2023.

Ontvankelijkheid

Op drie na zijn de zienswijzen binnen de termijn van ter inzagelegging bij de raad ingekomen dan wel tijdig aan de gemeente verzonden. Twee daarvan betreffen reacties die op een later moment nog zijn aangevuld. Omdat deze buiten de termijn zijn binnengekomen, zijn deze daarmee niet-ontvankelijk. Echter, omdat deze zijn ontvangen binnen de termijn waarbinnen zienswijzen zijn beantwoord, zijn deze twee aanvullingen alsnog meegenomen en van een reactie voorzien.

Indeling van deze nota

De zienswijzen worden in hoofdstuk 2 van dit zienswijzerapport samengevat en beantwoord. Ook is aangegeven of de zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van de tekst van de Omgevingsvisie. Er zijn ambtshalve ook wijzigingen doorgevoerd in de tekst en de kaarten. Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3. Ten slotte staat in hoofdstuk 4 de conclusie, oftewel het voorstel aan de raad hoe met de zienswijzen rekening kan worden gehouden bij vaststelling van de Omgevingsvisie.

2. BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN

Door de volgende personen en organisaties is gereageerd op de ontwerp Omgevingsvisie. Bij het beantwoorden ervan bleken enkele dubbelingen te zijn, omdat sommige zienswijzen aan zowel het college als de raad waren gericht en beiden als afzonderlijke zienswijze waren ingeboekt. Ook zijn zienswijzen lopende de termijn ingetrokken. Om verwarring te voorkomen is de totale nummering echter gehandhaafd. Persoonlijke gegevens zijn geanonimiseerd.

Reclamant	Naam	Adres	Postcode	Woonplaats	Email	Datum ontvangst
1	Cumela	Postbus 1156	3860 BD	Nijkerk	info@cumela.nl	19-9-2023
2	VeiligheidsRegio Zeeland	Postbus 8016	4330 EA	Middelburg		5-10-2023
3	Stedin	Postbus 49	3000 AA	Rotterdam		6-10-2023
4	[zienswijze is ingetrokken en vervangen door nummer 32]					
5	TenneT TSO B.V.	Postbus 718	6800 AS	Arnhem		17-10-2023
6	Stichting Werkgroep Gehandicapten Walcheren					17-10-2023
7	[reclamant 7]					18-10-2023
8	[reclamant 8]					18-10-2023
9	[reclamant 9]					18-10-2023
10	Stichting Kunsteducatie Walcheren	Kuiperspoort 12	4331 GS	Middelburg		18-10-2023
11	[Provincie Zeeland, geen zienswijze]					
12	Stichting Zeeuws Platform Stralingsrisico					19-10-2023
13	[reclamant 13]					19-10-2023
14	[reclamant 14]					20-10-2023
15	ZLTO Walcheren	Postbus 46	4460 BA	Goes		23-10-2023
16	Kaasboerderij Schellach					23-10-2023
17	Hofstede en minicamping Oranjepolder	Veerseweg 2	4341 RB	Arnemuiden	info@oranjepolder.nl	23-10-2023
18	[reclamant 18]					23-10-2023
19	[zienswijze is ingetrokken]					
20	[reclamant 20]					23-10-2023
21	[reclamant 21]					24-10-2023
22	[reclamant 22]					24-10-2023

23	ProRail	Postbus 2038	3500 GA	Utrecht		24-10-2023
24	ZMF	Kousteensedijk 7	4331 JE	Middelburg		24-10-2023
25	Stichting De Cleene Hooge					24-10-2023
26	Wergroep Omwonenden Cleene Hooge - AZC				info@eenveiliggriffioen.nl	24-10-2023
27	Dorpsvereniging Nieuw- en St. Joosland					24-10-2023
28	[reclamant 28]					24-10-2023
29	[reclamant 29]					24-10-2023
30	[reclamant 30]					24-10-2023
31	[reclamant 31]					24-10-2023
32	Wijkteam Griffioen					24-10-2023
33	[vervallen, is identiek aan nummer 26]					
34	Kaasboerderij Schellach				info@schellach.nl	23-10-2023
35	[vervallen, is identiek aan nummer 27]					
36	Bogor Projectontwikkeling, namens 's Gravenhof B.V.	Spijksedijk 20L	4207 GN	Gorinchem		25-10-2023
37	[vervallen, is identiek aan nummer 21]					
38	Stichting Bomenbuurt Griffioen					25-10-2023
39	[reclamant 39]					25-10-2023, aangevuld op 7-11-2023
40	GAP2BV					25-10-2023
41	[reclamant 41]					25-10-2023, aangevuld op 8-11-2023
42	HKS Scrap Metals B.V.	Graanweg 18	4782 PP	Moerdijk		25-10-2023
43	[reclamant 43]					24-10-2023
44	[reclamant 44]					6-10-2023

Reclamant 1 | Cumela

- a. Verzocht wordt om het bestaansrecht van de (lid-)bedrijven van Cumela in het buitengebied te erkennen. Cumela vraagt om mogelijkheden te creëren om bestaande bedrijfslocaties te kunnen ontwikkelen/te kunnen uitbreiden/nieuwvestiging in het buitengebied mogelijk te maken, om zo uitvoering te kunnen geven aan de in de Omgevingsvisie vermelde ambities.
- b. Cumela herkent zich als organisatie (namens de leden) reeds in grote mate in de voorliggende visie. Desalniettemin zijn er ook diverse thema's c.q. aspecten, zoals voormeld, welke specifiek en in belangrijke mate voor deze 'unieke' bedrijven bijzondere aandacht behoeven en redelijkerwijs erkend dan wel betrokken dienen te worden in de visie (en bij de verdere uitwerking van instrumenten in het kader van de Omgevingswet).
- c. Verzocht wordt deze zienswijze gegrond te verklaren en conform de beleidslijn van de Omgevingswet, waarbij de gedachte gericht is op 'ja, mits', de ontwerp-omgevingsvisie op grond van de genoemde aspecten gewijzigd vast te stellen i.c. de genoemde aspecten in deze visie c.q. het bestemmingsplan (later: omgevingsplan) te betrekken. Verzocht wordt om samen met deze belangrijke sector in het buitengebied te kijken naar reële mogelijkheden om het buitengebied/grondgebied van de gemeente Middelburg veiliger, mooier en beter te maken.

Beantwoording

- a. De gemeente erkent het bestaansrecht van alle in de gemeente gevestigde inwoners, bedrijven en dus ook de lidbedrijven van Cumela. Binnen de in de Omgevingsvisie gestelde kaders zal de gemeente, maar enkel waar dit gewenst en mogelijk is, medewerking verlenen aan ontwikkelingen van bedrijfslocaties in het buitengebied. Dit behoeft geen aanpassing in de Omgevingsvisie.
- b. De gemeente is van mening dat de Omgevingsvisie alle relevante thema's en aspecten reeds behandelt en voegt naar aanleiding van deze zienswijze geen thema's toe. De gemeente waardeert de vraag om participatie van de bij Cumela betrokken leden en wijst hen er op dat participatiemogelijkheden breed gecommuniceerd worden via diverse communicatiekanalen van de gemeente Middelburg.
- c. De gemeente handelt bij toepassing van de Omgevingswet inderdaad in de gedachte 'ja, mits'.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 2 | VeiligheidsRegio Zeeland

Er wordt gevraagd om twee aanpassingen:

- a. In de visie is onder veiligheid benoemd dat de risico's rondom externe veiligheid een belangrijk aandachtspunt zijn bij nieuwe ontwikkelingen. Hierbij zou men nog benoemd willen zien dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de kernwaarden veiligheidsregio's worden toegepast zoals opgesteld door Brandweer Nederland. Het is niet nodig om de kernwaarden volledig over te nemen, een verwijzing is voldoende. Zie voor de kernwaarden pagina 2 van dit document: nipv.nl/wp-content/uploads/2022/06/20181005-BWNL-IOV-Inbreng-veiligheidsregios-in-omgevingsvisies-kernwaarden.pdf.
- b. In de Omgevingsvisie is benoemd dat de energietransitie leidt tot uitdagingen met betrekking tot veiligheid en dat dit meegenomen wordt in de vergunningverlening. Hier ziet men graag de betrokkenheid van de veiligheidsregio benoemd om gezamenlijk een veilige energietransitie te realiseren.

Beantwoording

- a. De gemeente is van mening dat de risico's afdoende benoemd zijn voor een strategische visie en dat de kernwaarden van Brandweer Nederland op deze plaats teveel detail toevoegen.
- b. De gemeente werkt op allerlei gebieden nauw samen met de Veiligheidsregio. De lijnen zijn kort en we weten elkaar te vinden wanneer nodig. Met de Omgevingswet krijgen we daar met de zogenaamde Omgevingstafel nog een mogelijkheid bij.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 3 | Stedin

- a. Door de energietransitie is uitbreiding nodig van het elektriciteitsnetwerk. Dit vraagt bovengronds extra ruimte voor bestaande en nieuwe hoogspanningsverdeelstations, distributiestations en wijkstations en ondergrondse vergroting van kabels en leidingen. Gewezen wordt op de noodzaak van tijdige afstemming hierover met de gemeente.
- b. Benoemd wordt dat de aangegeven zoeklocatie van een energielandschap langs de Sloeweg nieuw is. Gevraagd wordt wat de gevolgen hiervan zijn voor het elektriciteitsnetwerk en of de aanwezige ondergrondse infrastructuur voldoende is.

Beantwoording

- a. Wij bevestigen het belang van structureel afstemmingsoverleg tussen Stedin en de gemeente Middelburg over de vervanging en/of vernieuwing van nutsvoorzieningen. Overigens vindt dit overleg al structureel plaats. Maar de toekomstige verzwaring van het elektriciteitsnetwerk maakt dit overleg nog belangrijker.
- b. De zone die wij als mogelijk energielandschap op de ontwikkelingskaart aangegeven hebben, bevindt zich ten noorden van de Sloeweg Noord en de Bernhardweg West en ten westen van de spoorlijn naar het Sloegebied. Deze zone sluit deels aan op de zone met bestaande windmolens en op de grootschalige zonneparken langs de grens van het havengebied Vlissingen Oost. Wat de gemeente betreft was deze zone landschappelijk gezien daarom een voor de hand liggende locatie om op aan te sluiten met een energielandschap. Bovendien past dit binnen de juridische kaders van de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023. Gezien op de korte afstand tot het Sloegebied (waar de connectie met de reeds aanwezige landelijke elektriciteitshoofdinfrastructuur van TenneT gemaakt moet worden) hebben wij aangenomen dat de bestaande ondergrondse infrastructuur geschikt is om de energie van het energielandschap te transporteren, danwel dat deze daarvoor geschikt te maken is. Een nadere uitwerking van het energielandschap zal hierover meer uitsluitsel moeten geven.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Voor wat betreft punt b is de tekst in hoofdstuk 4.5 *“Een uitbreiding van het energielandschap aan de Sloeweg ligt voor de hand (...) en het dorp Nieuw- en Sint Joosland.”* gewijzigd in *“Een uitbreiding van het energielandschap met windmolens al dan niet in combinatie met zon op land langs de Sloeweg Noord, de Bernhardweg West en ten westen van de spoorlijn naar het Sloegebied ligt voor de hand, mede omdat de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023 dwingend voorschrijft dat nieuwe windturbines en zonneparken in aansluiting op bestaande bedrijfsterreinen worden gerealiseerd. De uitwerking van dit energielandschap gebeurt in een programma (uitwerking van de Omgevingsvisie), met betrokkenheid van de inwoners van deze polders, met inwoners van het dorp Nieuw- en Sint Joosland en met de beheerder van het elektriciteitsnetwerk.”*

Reclamant 5 | TenneT TSO B.V.

TenneT verzoekt om op een passende wijze rekening te (blijven) houden met de aanwezigheid van bestaande vitale infrastructuur in de gemeente en de eventuele doorwerking daarvan naar een Omgevingsplan. Door de aanwezigheid van de verschillende hoogspanningsverbindingen en/of hoogspanningsstations vormt TenneT namelijk één van de ruimtevragers en belanghebbenden binnen de gemeente. Deze bestaande assets wensen zij op een juiste manier planologisch te borgen en te behouden ten behoeve van de leveringszekerheid. TenneT is een vooroverlegpartner wanneer er activiteiten/ontwikkelingen zijn in de nabijheid van hoogspanningsverbindingen en/of -stations. Het verzoek is vroegtijdig betrokken te worden bij plannen.

Beantwoording

De gemeente onderschrijft de in de zienswijze aangedragen punten en adviezen en zal hier naar handelen, maar ziet geen aanleiding om de tekst in de Omgevingsvisie hierop aan te passen.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 6 | Stichting Werkgroep Gehandicapten Walcheren

Er zijn weinig tot geen ambitieuze doelstellingen met betrekking tot integrale toegankelijkheid opgenomen in de Omgevingsvisie. Er wordt daarom voorgesteld om:

- a. In de samenvatting aan de zinsnede "Grootste opgaven op het gebied van (...) en meer algemeen (...)" ook integrale toegankelijkheid toe te voegen.
- b. De tien deelgebieden in hoofdstuk 5 aan te vullen met integrale toegankelijkheid en deze ook verder uit te werken.
- c. De bijlage uit te breiden met het document 'Lokale inclusie agenda' zoals beschreven in het VN-verdrag handicap.
- d. Het wordt verder op prijs gesteld om de Stichting Werkgroep Gehandicapten Walcheren deelgenoot te laten zijn in de discussies omtrent de lokale inclusie agenda Middelburg.
- e. Tenslotte wordt opgemerkt dat bijlage 2 ontbreekt.

Beantwoording

- a. Bij deze Omgevingsvisie zijn de ervaren kernkwaliteiten en integraliteit omschreven als zijnde het uitgangspunt, niet als een van de grootste opgaven (zie 3.1 Welzijn). De Omgevingsvisie is verder geen statisch document en ook niet concreet genoeg om in een keer om te zetten in concrete functies. Hiervoor zijn uitwerkingen nodig met concrete beleidsdoelen of inrichtingsplannen. Deze uitwerkingen noemen we programma's of beleidsnota's en deze zijn opgenomen in de bijlagen. We zullen de integrale toegankelijkheid daarom niet toevoegen onder de grootste opgaven in de Omgevingsvisie maar wel toevoegen in de tekst onder 4.3 Gezonde stad.
- b. Integrale toegankelijkheid behoort niet bij alle tien de deelgebieden, maar zal worden toegevoegd onder deelgebied 7, Welzijn & vitaliteit.
- c. Middelburg is net als alle andere gemeenten in Nederland verplicht om een lokale inclusie-agenda te maken. In deze inclusie-agenda moeten plannen staan om de gemeente inclusief en toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. Deze verplichting komt voort uit de ratificatie van het VN-verdrag Handicap. Middelburg heeft deze inclusie-agenda nog niet en deze kan als zodanig dan ook niet worden bijgevoegd aan de bijlagen. We zullen uw zienswijze meenemen in ons beleid en zodra deze is opgemaakt zullen we deze koppelen aan de Omgevingsvisie en opnemen in de bijlagen.
- d. Zodra deze zullen plaatsvinden zullen we de SWGW hierover informeren en in staat stellen om net als nu bij de Omgevingsvisie door middel van participatie deelgenoot te laten zijn.
- e. Bijlage 2 ontbreekt niet, deze is terug te vinden direct na bijlage 1.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

- a. De tekst bij 4.3 Gezonde Stad is gewijzigd: *"De fysieke leefomgeving is integraal toegankelijk en daagt daartoe uit: de buitenruimte is voor iedereen, onafhankelijk en gelijkwaardig bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar en is aantrekkelijk om in te zitten of te wandelen, voor sport en spel, maar nodig ook uit tot het organiseren van activiteiten."*
- b. De tekst in de tabel bij deelgebied 7, Welzijn & vitaliteit (p. 80) is aangepast. *"Stimuleren integrale aanpak sportparticipatie, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis"* is gewijzigd in *"Stimuleren integrale aanpak sportparticipatie, integrale toegankelijkheid, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis"*.
- c. Het opstellen van een lokale inclusie-agenda is opgenomen onder de acties in hoofdstuk 5.2.

Reclamant 7

Gevraagd wordt of de Bomenbuurt een beschermd status heeft en of dat in de visie is opgenomen.

Beantwoording

Een deel van de bomenbuurt heeft de status gemeentelijk monument. Monumenten staan vanwege de leesbaarheid van de kaart niet op de kwaliteitskaart aangegeven. De beschermde stadsgezichten Binnenstad en Noordweg, staan wel op de kwaliteitskaart aangegeven. Het markeren van de Bomenbuurt op de kwaliteitskaart zou tot verwarring over de beschermde status kunnen leiden. Het gemeentelijk monument 'Bomenbuurt Griffioen' staat wel op de monumentenkaart van de gemeente als zodanig aangegeven en die is geldend. De Omgevingsvisie verandert die status niet.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 8

Middelburg wil meer fietsstad zijn/worden. In verband hiermee wordt voorgesteld om de belangrijkste fietsroutes als zodanig te markeren, bijvoorbeeld 'Fietsstraat' of 'Auto te gast'.

Beantwoording

Op zich is dit een goede gedachte die past binnen de ambities van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is niet concreet genoeg om in een keer om te zetten in concrete acties, zoals de voorgestelde fietsstraten. Hiervoor is een uitwerking nodig in concrete inrichtingsplannen. Deze uitwerkingen noemen we programma's of beleidsnota's en deze zijn opgenomen in de bijlagen. Bovendien worden deze programma's periodiek verder geactualiseerd. De suggestie voor fietsstraten uit de zienswijze wordt daarin wel meegenomen.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 9

Met het betrekking tot de zoeklocatie energielandschap wordt opgemerkt dat windmolens en zonnecellen op het land slecht zijn voor de biodiversiteit en hiernaast het uitzicht verstoren.

Beantwoording

Windmolens en zon op land kunnen ook juist leiden tot een verhoging van biodiversiteit en natuurwaarden, omdat bemesting en het gebruik van bestrijdingsmiddelen niet nodig zijn. Zonneparken en windmolens zorgen inderdaad voor een ander beeld dan landbouwgrond.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

De tekst in hoofdstuk 4.5 *“Een uitbreiding van het energielandschap aan de Sloeweg ligt voor de hand.”* is gewijzigd in: *“Een uitbreiding van het energielandschap met windmolens al dan niet in combinatie met zon op land langs de Sloeweg Noord, de Bernhardweg West en ten westen van de spoorlijn naar het Sloegebied ligt voor de hand, mede omdat de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023 dwingend voorschrijft dat nieuwe windturbines en zonneparken in aansluiting op bestaande bedrijfsterreinen worden gerealiseerd.”*

Reclamant 10 | Stichting Kunsteducatie Walcheren

De stichting is erg tevreden over de Omgevingsvisie, maar heeft nog wel twee opmerkingen:

- a. In het huidige coalitieprogramma staat prominent genoemd dat Middelburg zich wil profileren als mensenrechtenstad. De wens is om het onderdeel Middelburg mensenrechtenstad dan ook prominenter te benoemen in de Omgevingsvisie.
- b. Men is zeer tevreden over het benoemen van de ontwikkeling tot onderwijsstad en de focus op internationaal management, cultuur en economie, maar er dienen nog wel stappen gezet te worden op het gebied van cultuuronderwijs.

Beantwoording

Fijn om te lezen dat de Stichting Kunsteducatie Walcheren tevreden is over de organisatie van de informatiebijeenkomsten en de Omgevingsvisie die nu voorligt, waarvoor dank. Als reactie op de opmerkingen:

- a. Dat is correct, in het huidige coalitieprogramma wordt prominent aandacht gegeven aan Middelburg als mensenrechtenstad. In het coalitieakkoord wordt een duidelijke link gelegd tussen mensenrechtenstad, cultuur en de bruisende stad. We zullen de tekst onder 2.3 Monumentenstad die bruist dan ook aanpassen.
- b. Het belang van cultuuronderwijs kunnen wij alleen maar verder onderschrijven, vandaar dat in de hoofdstukken 4 en 5 uitvoerig aandacht wordt gegeven aan de onderdelen onderwijs en cultuur. De ambities ten aanzien van cultuur tot en met 2028 zijn verwoord in de cultuurvisie Middelburg 2028. Hierin is uitgebreid aandacht voor ons duurzame, rijkgeschakeerde kunst en cultuurklimaat, inclusief aanbevelingen en adviezen. Daarnaast vergt ons uitgangspunt 'Middelburg als onderwijsstad' ook een breder beleid dan enkel huisvesting van studenten en onderwijsinstellingen. Deze bredere visie op Middelburg als onderwijsstad wordt verder uitgewerkt na vaststelling van deze Omgevingsvisie. Naar onze mening volstaat dit voor nu en behoeft de tekst hier nu niet te worden aangepast.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Voor wat betreft punt a is de tekst onder 2.3 Monumentenstad die bruist (p. 22) aangevuld: *“Ook voor organisaties die zich inzetten voor mensenrechten wil Middelburg een aantrekkelijke stad zijn. Er is dan ook duidelijk verbinding tussen het zijn van mensenrechtenstad, cultuur en promotie van de stad. Er wordt ruimte gegeven aan evenementen die dit profiel versterken.”*

Reclamant 12 | Stichting Zeeuws Platform Stralingsrisico

Aangegeven wordt dat men verheugd is over de eerder gedane aanpassing, maar heeft enkele aanvullende opmerkingen:

- a. Het verzoek is om in paragraaf 4.3 bij milieufactoren aanvullend specifiek op te nemen de (ziekmakende) milieufactor niet-ioniserende straling van onder andere zendmasten, smartphones, wifi en dergelijke.
- b. Gewezen wordt op het voorzorgsbeginsel, breder dan enkel voor hoogspanningsmasten. Op grond van het voorzorgsbeginsel zou een gemeente kritischer kunnen zijn op het plaatsen van zendinstallaties, de te gebruiken zendvermogens en zendrichtingen.
- c. Aanvullend op het benoemen van niet-ioniserende straling, is het verzoek om tevens het mogelijk maken van stralingsarme woningen en stralingsvrije locaties (vooral in het buitengebied) op te nemen in de Omgevingsvisie, iets wat dan in het omgevingsplan verder uitgewerkt kan worden.

Beantwoording

- a. In hoofdstuk 4.3 zal weinig stralingshinder als basis van een gezonde leefomgeving benoemd worden.
- b. De gemeente gaat uit van wettelijke normen op dit vlak en houdt rekening met wat de RIVM en de Gezondheidsraad hierover voorschrijven.
- c. Het realiseren van een stralingsvrije woning komt voor rekening van de woningeigenaar. Het realiseren van stralingsvrije gebieden is lastig haalbaar, omdat door aanbieders gestreefd wordt naar maximale dekking en de meeste bewoners en bezoekers ook gebruik willen maken van netwerken als 4G en 5G. Zelf hebben we ook de ambitie om een dekkend digitaal netwerk te hebben binnen de gemeente.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

In hoofdstuk 4.3 wordt onder het kopje 'Vitaliteit' de tekst *"De basis van een gezonde leefomgeving is een goed milieu waaronder een goede bodem- en luchtkwaliteit, weinig geluid-, geur- en lichthinder en een hoge externe en sociale veiligheid."* gewijzigd in *"De basis van een gezonde leefomgeving is een goed milieu waaronder een goede bodem- en luchtkwaliteit, weinig geluid-, geur-, stralings- en lichthinder en een hoge externe en sociale veiligheid."*

Reclamant 13

Gereageerd wordt op de organisatie van de informatieavond van 17 oktober 2023. Naar mening van de reclamant was de ruimte om te reageren en om vragen te stellen onvoldoende. Tevens wordt de beperkte aanwezigheid van raadsleden benoemd, net als de korte termijn om een zienswijze te kunnen indienen.

Beantwoording

Deze reactie wordt niet gezien als een zienswijze, maar als reactie op het gevolgde proces. Hierover heeft de reclamant op 20 oktober, aangevuld op 23 oktober 2023 een reactie ontvangen.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 14

Aangegeven wordt dat een duidelijke visie op de relatie wonen en stedenbouw ontbreekt, terwijl hiervoor in de Omgevingsvisie voor de komende decennia een richting bepaald zou moeten worden. Gepleit wordt om serieus te onderzoeken of het mogelijk is om dicht bij het centrum flink wat woningen te bouwen, in hogere dichtheid en in meerdere lagen. In bijvoorbeeld Dauwendaele worden mogelijkheden gezien om met middelhoogbouw met appartementen te voorzien in de vraag naar nulredenwoningen. Dit valt te verenigen met de energietransitie, klimaatadaptatie en de wens van genoeg groen in de leefomgeving. Hiermee worden woningen gerealiseerd die passend zijn voor de doelgroep (ouderen en kleine huishoudens) en wordt het bestaande landschap niet aangetast.

Beantwoording

In de tweede helft van 2023 is via een inwoneraad aan de inwoners gevraagd wat goede woonlocaties zouden kunnen zijn voor de toekomst. De inwoneraad heeft hierover in november 2023 geadviseerd aan het college. Transformatie van een deel van Dauwendaele is daarbij ook als optie benoemd. Besluitvorming door de gemeente moet hierover nog plaatsvinden. Na besluitvorming zal dit als bijlage aan de Omgevingsvisie worden toegevoegd. Overigens wordt er al gewerkt aan plannen met appartementen in dit gebied (binnenkort buiten gebruik te stellen politiekantoor en voormalig kantoor Woongoed aan de Buitenruststraat, beide appartementen in meerdere lagen).

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 15 | ZLTO Walcheren

- a. Zorgen worden geuit en suggesties worden gedaan met betrekking tot ontwikkeling van de landbouw. Men is tegen de voorgestelde intekening van circa honderd hectare bos in de Oranjepolder. Het zomaar intekenen op een kaartje zorgt voor veel onrust bij belanghebbenden en grondeigenaren.
- b. De uitleg van het begrip 'oogstmaximalisatie' in de visie raakt kant noch wal en doet tekort aan de inzet van de Middelburgse agrarische sector.

Beantwoording

- a. De positie van de arcering op de ontwikkelingskaart in de Omgevingsvisie waarop wordt bedoeld is één op één overgenomen van de kansenkaart uit de Zeeuwse Bosvisie en heeft dezelfde betekenis, namelijk 'wens/kans verdichting', waarmee kansrijke gebieden voor realisatie van bos en houtige landschapselementen (zoals bijvoorbeeld hagen) worden bedoeld. De arcering waarvan wij gebruik hebben gemaakt op de ontwikkelingskaart, blijkt bij nader inzien tot verwarring te leiden en wordt aangepast naar een neutrale arcering die niet de suggestie van 'bos' wekt.
- b. Agrariërs zijn een integraal onderdeel van het Walcherse landschap en zijn mede bepalend voor de kwaliteit die door haar inwoners en bezoekers wordt gewaardeerd, dat blijft uiteraard in deze visie onveranderd. Wat met de tekst in de visie bedoeld werd, maar niet zo overkwam, is dat we willen bewegen naar een duurzame, toekomstbestendige agrarische sector. We richten ons daarbij niet op oogstmaximalisatie op korte termijn, maar ook op het behoud van natuurlijke hulpbronnen en het minimaliseren van negatieve milieueffecten op lange termijn. De tekst zal worden aangepast.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

In paragraaf 4.5 wordt de tekst *“Maar de op oogstmaximalisatie gerichte landbouw die er nu is, is niet volhoudbaar (duurzaam). Dichtslemping van de bodem, spuiten met gewasbeschermingsmiddelen, verrijking met kunstmest en het laag houden van de grondwaterstand in het groeiseizoen om met zware machines te kunnen werken: dit alles levert verdroging en verarming van het bodemleven op. Maar de agrariër voelt zich er vaak toe gedwongen omdat wij consumenten de laagste prijs willen in de supermarkt. Er zijn tal van agrariërs die het graag anders zouden willen. Zij maken gebruik van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waarmee zij een deel van hun grond kunnen inzetten voor ‘groene of blauwe diensten’, zoals het maken van natuurvriendelijke oevers of grasranden, strokenteelt of groenbedekking.”* gewijzigd in *“Maar de druk op de landbouwsector is groot. Boeren hebben te maken met bodemprijzen voor hun producten, met milieubeperkingen, bodemdaling, een beperkte hoeveelheid zoet water en een gebrek aan opvolging door een onzekere toekomst. De omvang van de bedrijven neemt toe. Voor de toekomst is vernieuwing wenselijk naar een meer volhoudbare landbouw door innovatie en diversificatie en met passende verdienmodellen. De landbouw groeit tot een gezonde economische sector waarbij goede voedselvoorziening, een goed verdienmodel, een gezonde leefomgeving en vitale ecosystemen naast elkaar bestaan en met elkaar verweven zijn. De sector zorgt voor duurzame voeding en is een belangrijke beheerder van het (cultuur)landschap.”* Daarnaast wordt de arcering op de ontwikkelingskaart gewijzigd voor wat betreft de Bosvisie.

Reclamant 16 | Kaasboerderij Schellach (1)

Als reactie is een nota van de VNG en platform Multifunctionele Landbouw ingestuurd over het omgaan met multifunctionele landbouw binnen de Omgevingswet.

Beantwoording

Met dank voor de toezending wordt deze nota voor kennisgeving aangenomen.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 17 | Hofstede en minicamping Oranjepolder

- a. Zorgen worden geuit en suggesties worden gedaan met betrekking tot ontwikkeling van de landbouw. Men is tegen de voorgestelde intekening van circa honderd hectare bos in de Oranjepolder. Het zomaar intekenen op een kaartje zorgt voor veel onrust bij belanghebbenden en grondeigenaren.
- b. De uitleg van het begrip 'oogstmaximalisatie' in de visie raakt kant noch wal en doet tekort aan de inzet van de Middelburgse agrarische sector.
- c. De haalbaarheid van kleinschalige landbouw wordt in twijfel getrokken.

Beantwoording

- a. De positie van de arcering op de ontwikkelingskaart in de Omgevingsvisie waarop wordt bedoeld is één op één overgenomen van de kansenkaart uit de Zeeuwse Bosvisie en heeft dezelfde betekenis, namelijk 'wens/kans verdichting', waarmee kansrijke gebieden voor realisatie van bos en houtige landschapselementen (zoals bijvoorbeeld hagen) worden bedoeld. De arcering waarvan wij gebruik hebben gemaakt op de ontwikkelingskaart, blijkt bij nader inzien tot verwarring te leiden en wordt aangepast naar een neutrale arcering die niet de suggestie van 'bos' wekt.
- b. Agrariërs zijn een integraal onderdeel van het Walcherse landschap en zijn mede bepalend voor de kwaliteit die door haar inwoners en bezoekers wordt gewaardeerd, dat blijft uiteraard in deze visie onveranderd. Wat met de tekst in de visie bedoeld werd, maar niet zo overkwam, is dat we willen bewegen naar een duurzame, toekomstbestendige agrarische sector. We richten ons daarbij niet op oogstmaximalisatie op korte termijn, maar ook op het behoud van natuurlijke hulpbronnen en het minimaliseren van negatieve milieueffecten op lange termijn. De tekst zal worden aangepast.
- c. Het is inderdaad zo dat kleinschalige landbouw niet als de heilige graal moet worden gezien wanneer we denken aan duurzame landbouw. Een realistisch beeld van de toekomstige landbouw zal eerder gevonden worden in een mix van kleine en grotere boerderijen, met slimme technologieën zoals precisielandbouw en milieuvriendelijke methoden zoals wellicht agroforestry en stroteelt. Zoals u ook aangeeft bevinden veel van deze nieuwe methoden zich nog in de pioniersfase en moet hun toepasbaarheid nog blijken. Desalniettemin streven we, net als u, wel naar een verduurzaming van de agrarische sector. Uiteraard waarderen we de inzet van de agrarisch ondernemer die zich hier nu al voor inzet.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

In paragraaf 4.5 wordt de tekst *“Maar de op oogstmaximalisatie gerichte landbouw die er nu is, is niet volhoudbaar (duurzaam). Dichtslemping van de bodem, spuiten met gewasbeschermingsmiddelen, verrijking met kunstmest en het laag houden van de grondwaterstand in het groeiseizoen om met zware machines te kunnen werken: dit alles levert verdroging en verarming van het bodemleven op. Maar de agrariër voelt zich er vaak toe gedwongen omdat wij consumenten de laagste prijs willen in de supermarkt. Er zijn tal van agrariërs die het graag anders zouden willen. Zij maken gebruik van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waarmee zij een deel van hun grond kunnen inzetten voor ‘groene of blauwe diensten’, zoals het maken van natuurvriendelijke oevers of grasranden, stroteelt of groenbedekking.”* gewijzigd in *“Maar de druk op de landbouwsector is groot. Boeren hebben te maken met bodemprijzen voor hun producten, met milieubeperkingen, bodemdaling, een beperkte hoeveelheid zoet water en een gebrek aan opvolging door een onzekere toekomst. De omvang van de bedrijven neemt toe. Voor de toekomst is vernieuwing wenselijk naar een meer volhoudbare landbouw door innovatie en diversificatie en met passende verdienmodellen. De landbouw groeit tot een gezonde economische sector waarbij goede voedselvoorziening, een goed verdienmodel, een gezonde leefomgeving en vitale ecosystemen naast elkaar bestaan en met elkaar verweven zijn. De sector*

zorgt voor duurzame voeding en is een belangrijke beheerder van het (cultuur)landschap.” Daarnaast wordt de arcering op de ontwikkelingenkaart gewijzigd voor wat betreft de Bosvisie.

Reclamant 18

- a. Men vraagt zich af of vergroening enkel een thema is in het buitengebied, of dat er binnenstedelijk ook aandacht aan wordt geschonken.
- b. Hoe wordt omgegaan met de afname van biodiversiteit en de populatie van dieren versus de oprukkende verstedelijking?
- c. Gaat het verhogen van de toegankelijkheid van de groene longen niet ten koste van de bedrijfsvoering van de agrarisch ondernemer?
- d. De afgelopen tien jaar is er steeds maar gebouwd in de geleidingzone tussen Middelburg en Vlissingen. Hoe verhoud dat zich met de kwaliteit die de visie aan dit gebied toekent?
- e. De uitleg van het begrip ‘oogstmaximalisatie’ valt verkeerd. Wie zegt dat er in de geleidingzone niet al duurzaam wordt gewerkt? Men ziet in de omgevingsvisie enkel perspectief voor de gemeente beschreven en niet voor de agrariër. De agrariër is niet het probleem, noch de oplossing voor de vraagstukken in de gemeente.

Beantwoording

- a. Naast aandacht voor verduurzaming van het buitengebied, besteden we binnen de visie ook aandacht aan vergroening van ons binnenstedelijk gebied. Zo willen we onder andere graag de groene longen behouden (er wordt niet meer in gebouwd), parkeerplaatsen vergroenen en verharding zonder frequent gebruik verwijderen.
- b. Waar mogelijk proberen we in te breiden/te verdichten, echter zijn de mogelijkheden hiervoor niet eindeloos. We willen immers binnen de dorps- en stadsgrenzen ook lucht en ruimte houden. Bij uitbreiden gaat de aandacht dan ook uit naar onder andere het versterken van bestaande kwaliteiten, het realiseren van corridors en het behouden of verhogen van biodiversiteit.
- c. In de visie schrijven we dat “de groene longen een hogere belevingswaarde, gebruikswaarde en ecologische waarde hebben gekregen”. Daarmee doelen we op een meer holistische benadering, waarbij zowel de ecologische als de sociale aspecten in overweging worden genomen, bij het gebruik van deze gebieden. Met andere woorden: we kijken niet alleen naar afzonderlijke elementen, zoals plantensoorten of recreatieve voorzieningen, maar naar het geheel van ecologische, sociale, economische (waaronder de bedrijfsvoering van de daar gevestigde ondernemers) en culturele aspecten.
- d. De openheid van deze zone is een belangrijke waarde. Rode ontwikkelingen zijn slechts mogelijk als ze voldoende rekening houden met landschap en natuur.
- e. Agrariërs zijn een integraal onderdeel van het Walcherse landschap en zijn mede bepalend voor de kwaliteit die door haar inwoners en bezoekers wordt gewaardeerd, dat blijft uiteraard in deze visie onveranderd. Wat met de tekst in de visie bedoeld werd, maar niet zo overkwam, is dat we willen bewegen naar een duurzame, toekomstbestendige agrarische sector. We richten ons daarbij niet op oogstmaximalisatie op korte termijn, maar ook op het behoud van natuurlijke hulpbronnen en het minimaliseren van negatieve milieueffecten op lange termijn. Eveneens richten we ons in de visie niet op één of enkele agrarische bedrijven, maar op de volledige agrarische sector binnen onze grenzen. Vanzelfsprekend waarderen we de inzet van de agrarisch ondernemer die zich nu al voor inzet voor een duurzame toekomst. Immers, behoud van biodiversiteit is in ieders belang.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

In paragraaf 4.5 wordt de tekst *“Maar de op oogstmaximalisatie gerichte landbouw die er nu is, is niet volhoudbaar (duurzaam). Dichtslemping van de bodem, spuiten met gewasbeschermingsmiddelen, verrijking met kunstmest en het laag houden van de grondwaterstand in het groeiseizoen om met zware*

machines te kunnen werken: dit alles levert verdroging en verarming van het bodemleven op. Maar de agrariër voelt zich er vaak toe gedwongen omdat wij consumenten de laagste prijs willen in de supermarkt. Er zijn tal van agrariërs die het graag anders zouden willen. Zij maken gebruik van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waarmee zij een deel van hun grond kunnen inzetten voor 'groene of blauwe diensten', zoals het maken van natuurvriendelijke oevers of grasranden, strokenteelt of groenbedekking." gewijzigd in "Maar de druk op de landbouwsector is groot. Boeren hebben te maken met bodemprijzen voor hun producten, met milieubeperkingen, bodemdaling, een beperkte hoeveelheid zoet water en een gebrek aan opvolging door een onzekere toekomst. De omvang van de bedrijven neemt toe. Voor de toekomst is vernieuwing wenselijk naar een meer volhoudbare landbouw door innovatie en diversificatie en met passende verdienmodellen. De landbouw groeit tot een gezonde economische sector waarbij goede voedselvoorziening, een goed verdienmodel, een gezonde leefomgeving en vitale ecosystemen naast elkaar bestaan en met elkaar verweven zijn. De sector zorgt voor duurzame voeding en is een belangrijke beheerder van het (cultuur)landschap."

Reclamant 20

Algemeen wordt opgemerkt dat de Omgevingsvisie vooral een papieren verhaal is, zonder duidelijke analyses, zonder duidelijke keuzes en zonder financiële onderbouwing. Dit wordt uitgewerkt in diverse concrete vragen en opmerkingen:

- a. Wat mist is een cijfermatige analyse van oppervlaktes, landgebruik, bevolkingsopbouw en bedrijvigheid, nu en in de toekomst tot 2050.
- b. De trends en opgaven worden wisselend beschreven, soms op mondiale of provinciale schaal, soms in detail. Hier mist een beleidsmatige beschrijving, onderscheiden naar hoofd- en bijzaken en waarbij aangeven wordt waar de gemeente zelf een taak en verantwoordelijkheid heeft.
- c. Trends en opgaven blijven teveel hangen in klimaatdoelen en aan welzijn wordt te weinig aandacht besteed, dit blijft te algemeen.
- d. Welzijn is belangrijk, maar in de visie staat niets over de bedreigingen voor het welzijn. Als de Omgevingsvisie 'breed welzijn' als basis voor alles ziet, moeten bedreigingen voor het welzijn benoemd worden. De gemeente hoort daar vervolgens beleid voor te maken.
- e. Te verwachten valt dat de sociale cohesie die nu nog sterk aanwezig is negatief beïnvloed zal worden door vergrijzing. Enkel de constatering dat de gemeente de cohesie wil versterken is onvoldoende.
- f. Gevraagd wordt of het reëel is om in te zetten op het gebruik van (groen) waterstofgas voor monumenten, om deze zo CO₂-neutraal te maken.
- g. Het winkelaanbod en de markt op donderdag zijn een belangrijke pijler onder de toeristische aantrekkingskracht. Dit zou in de visie terug moeten komen, omdat de gemeente een taak heeft om dit vast te houden en te versterken.
- h. Is het realistisch om te benoemen dat het openbaar vervoer verstrekt zal worden?
- i. Is het realistisch om er vanuit te gaan dat er op basis van afspraken ontmoetingsplekken voor jongeren gevonden kunnen worden die geen overlast geven?
- j. Welke taken heeft de gemeente op het vlak van schone lucht en water?
- k. Hoe zorgt de gemeente voor veilige mobiliteit voor ouderen?
- l. Verzocht wordt om ruimte te geven aan initiatieven voor kleine windmolens bij woonhuizen en middelgrote windmolens bij bedrijven.
- m. In de visie staat dat de gemeente het cultuurlandschap wil behouden. Is het ophogen of aanleggen van een dijk om de gevolgen van een overstroming te voorkomen, geen aantasting van het cultuurlandschap?
- n. Verzocht wordt om maximale ruimte te geven aan inwoners en bedrijven die water willen bergen, hergebruiken en zuiveren, zonder teveel strikte regels vooraf.
- o. De beschrijving van de landbouw geeft geen realistisch beeld van de huidige agrarische praktijk. Gevraagd wordt om deze beschrijving aan te passen.
- p. Wordt er beleid ontwikkeld voor (kleine en middelgrote) windmolens?
- q. Waar zijn de plannen voor de ondersteuning van ouderen, kwetsbare jongeren, de aanpak van schulden en/of verslaving bij jong en oud?
- r. Zijn er geen plannen om de bebouwde omgeving te vergroenen en/of inwoners te helpen bij het vergroenen van hun tuin of stoep?
- s. Gevraagd wordt wat er precies verstaan wordt onder een gesloten kringloop.
- t. Aangegeven wordt dat de financiële onderbouwing volstrekt onvoldoende is.
- u. Wat is de visie op efficiënt besturen en op de samenwerking met de drie Walcherse gemeenten?

Beantwoording

De Omgevingsvisie geeft een algemeen beeld van de (verwachte) toekomst van de gemeente Middelburg. De visie gaat daardoor voor het merendeel niet in op details, dit komt bij de uitwerking in de diverse beleidsstukken.

- a. Er zijn wel cijfers opgenomen in de Omgevingsvisie, maar niet uitgebreid. Dit is een keuze geweest. In het kader van de Omgevingsvisie is een omgevingseffectrapportage opgesteld. In deze rapportage zijn de effecten weergegeven als gevolg van diverse mogelijke toekomstscenario's, die in een eerder stadium zijn geschetst. Deze rapportage lag gelijktijdig met de Omgevingsvisie ter visie. Verwezen wordt naar deze rapportage.
- b. Het doel van de omgevingsvisie is om de grote lijnen richting 2050 weer te geven. Verder is het een bewuste keuze geweest om de Omgevingsvisie makkelijk leesbaar en aanspreekbaar te maken. Afhankelijk van het thema wordt dit de ene keer minder, de andere keer meer gedetailleerd beschreven.
- c. De Omgevingsvisie is het plan hoe onze fysieke leefomgeving er in 2050 uit zou kunnen zien. Het is niet de bedoeling dat alle opgaves op alle deelgebieden in ons regulier beleid in de tekst van onze Omgevingsvisie worden opgenomen. Hiervoor hebben we in de bijlage speciaal een overzicht opgenomen van de reeds bestaande visies en beleidsplannen waarvan de hoofdlijnen worden opgenomen. Onder andere de welzijnsvisie, de cultuurvisie, het gezondheidsbeleid, onderwijshuisvesting, beleidsplan sociaal domein, Middelburgs model voor zorg en ondersteuning, et cetera. Hierin is onder andere terug te vinden dat we samen met onze partners willen zorgen voor een sterke sociale basis, en een laagdrempelig georganiseerde basiszorg. Problemen en zorgvragen willen we eerder signaleren samen met onze partners in de wijknetwerken en waar mogelijk eerder oplossen in het voorliggend veld (dat wil zeggen, zorg zonder indicatie). Dit valt ook samen met een goed gezondheidsbeleid, en aandacht voor preventie. De ambities ten aanzien van cultuur tot en met 2028 zijn verwoord in de Cultuurvisie Middelburg 2028. Hierin is uitgebreid aandacht voor ons duurzame, rijkgeschakeerde kunst en cultuurklimaat, inclusief aanbevelingen en adviezen. Daarnaast vergt ons uitgangspunt 'Middelburg als onderwijsstad' ook een breder beleid dan enkel huisvesting van studenten en onderwijsinstellingen. Deze bredere visie op Middelburg als onderwijsstad wordt verder uitgewerkt na vaststelling van deze Omgevingsvisie. Tenslotte heeft Middelburg onlangs een Plan van aanpak brede specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (Brede SPUK/GALA) vastgesteld. Hierin zijn afspraken opgenomen in het kader van sport, bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026. Dit plan van aanpak wordt aan het overzicht in bijlage 1 toegevoegd.
- d. Er is beleid op het gebied van 'breed welzijn' (zie het Middelburgs model voor zorg en ondersteuning) waarin onder andere de integrale wijkaanpak, de samenwerking met huisartsen, de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs worden uitgelicht.
- e. Onze ambitie is een sterke sociale basis, zodat inwoners meer voor zichzelf, voor elkaar en voor Middelburg kunnen betekenen. Dit is een voortzetting van onze integrale werkwijze, het Middelburgs Model, waarin we inzetten op een dekkend aanbod van algemene- en preventieve voorzieningen op het gebied van sport, cultuur, en andere vormen van ondersteuning, zowel individueel als collectief. Dit noemen we de 'beweging naar voren'. Het doel is door behoud en/of versterking van de zelfredzaamheid en/of samenredzaamheid zorg of intensivering van zorg te voorkomen of uit te stellen. We leggen steeds meer de nadruk op het gewone leven, op het benutten van het sociale netwerk van mensen, het bevorderen van zelfredzaamheid en grip op de eigen situatie. De 'beweging naar voren' vraagt om een investering in het voorliggend veld. Het streven is een effectief en efficiënt voorliggend veld om zodoende onder andere de zorg en ondersteuning op de lange termijn betaalbaar te houden.

- f. Dat monumenten in de binnenstad in de toekomst uitsluitend door middel van waterstof of groen gas verwarmd worden, is mogelijk, maar nu technisch nog onhaalbaar. Het is daarnaast mogelijk dat in de toekomst alternatieve oplossingen beschikbaar komen. De toekomst zal dit uitwijzen. In de tekst van de visie wordt dit genuanceerd.
- g. Middelburg is een aantrekkelijke gemeente voor inwoners en bezoekers. Dit zal zeker komen door het grote en gevarieerde winkelaanbod en de weekmarkt. Middelburg hoopt dit ook in de toekomst te behouden door de stad aantrekkelijk te houden en te blijven promoten.
- h. Het gebruik van deelauto's komt in Middelburg niet goed op gang en bewoners vinden het openbaar vervoer geen goed alternatief. Daar komt tevens bij dat de exploitatie van de bus in heel Zeeland onder druk staat. De gemeente wil zich sterk maken voor een sterk verbeterde fietsinfrastructuur en wandelinfrastructuur maar ook met de in gang gezette ontwikkelingen rondom vraagafhankelijk fijnmazig vervoer met de flextaxi en flexbusjes. Hiermee wordt er op vertrouwd dat de ontsluiting van wijken en buurten zal verbeteren. Iedere Middelburger moet zo op een makkelijke manier bij een opstapplaats of hub terecht moeten komen. Overigens ligt de verantwoordelijkheid voor het openbaar vervoer in eerste instantie bij het Rijk, de vervoersautoriteiten in de Randstad en de provincies (beiden zijn opdrachtgevers voor regionaal openbaar). Voor een doelmatig openbaar vervoer doet de gemeente mee met de lobby van de Provincie Zeeland naar het Rijk.
- i. Met name jongeren hebben behoefte aan ontmoetingsplekken, maar niet alleen jongeren. En het is wel degelijk realistisch om uit te spreken dat we op basis van afspraken geschikte plekken kunnen vinden zonder overlast. Dit hoeven overigens niet altijd nieuwe plekken te zijn. Het anders invullen van bestaande plekken kan ook. Het gaat er om dat we middels burgerparticipatie en dus onderling afstemmen in staat zijn deze te creëren en de realiteit leert ons dat dit mogelijk is, kijk bijvoorbeeld naar het nieuwe skatepark, De Spot en het jongerencentrum in Dauwendaele.
- j. De gemeente wil luchtkwaliteit zoveel mogelijk betrekken bij andere beleidsvelden. Op het moment dat stoken tijdens een stookalert strafbaar gesteld kan worden, willen we hier ook werk van maken. Op 28 november 2023 heeft het college hierover een memo verzonden aan de gemeenteraad. Op het gebied van water heeft de gemeente de zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater en de zorgplicht voor hemel- en grondwater.
- k. Zorgen voor veilige mobiliteit voor ouderen gebeurt door bij de inrichting van de openbare ruimte rekening te houden met deze doelgroep en door doelmatig beheer van de openbare ruimte.
- l. Kleine windmolens in het buitengebied zijn vaak bedoeld voor het opwekken van een deel van de benodigde energie van een agrarisch bedrijf. Hiernaast is de energieopbrengst van kleine windmolens veel minder dan van grote windmolens. Op het grondgebied van Walcheren is daarbij een spanning tussen het waardevolle cultuurlandschap en het verrijzen van kleine windmolens. In het oude cultuurlandschap waarderen we landschappelijke waarde van de open poelgronden en de meer verdichtte groene kreekkruggen hoger dan de energie die de relatief kleine windmolens opleveren. In Middelburg zullen kleine windmolens dan ook alleen in de nieuwlandpolders ten zuiden van de A58 toegestaan worden. Hier is de afweging gemaakt tussen enerzijds de landschappelijke waarde en anderzijds de mogelijkheden om zelf energie op te wekken. In die afweging heeft het landschap prioriteit gekregen. De Omgevingsvisie sluit daarmee aan op de Omgevingsvisies van de buurgemeenten Borsele en Veere.
- m. Ja, door het aanleggen van een binnendijk en/of een nieuwbouwwijk hoger aan te leggen, wordt het cultuurlandschap ook verstoord. Maar het voorkomen van een overstroming is wel van een heel andere orde, omdat hiermee mensenlevens in het geding zijn.
- n. Uiteraard zal ruimte worden gegeven aan inwoners en bedrijven die water willen bergen, hergebruiken en zuiveren, maar binnen de geldende wet en regelgeving.

- o. De huidige tekst over de landbouw doet inderdaad geen recht aan de agrarische sector. De tekst zal aangepast worden.
- p. Na vaststelling van de Omgevingsvisie (met beperkingen voor windmolens in het buitengebied) zal de huidige regelgeving in het bestemmingsplan Buitengebied in het nieuwe omgevingsplan moeten worden aangepast. De mogelijkheid wordt onderzocht of als proef ergens binnen bebouwde een opstelling gemaakt kan worden met verticale windmolens, waarbij geëvalueerd zal worden welke effecten dit heeft qua rendement en overlast. Na evaluatie zou dit tot aanpassing van beleid c.q. regelgeving kunnen leiden.
- q. Zie de beantwoording bij 20c. Aanvullend hierop is in de Brede SPUK/GALA een uitvoerige uitwerking te vinden over onze doelstellingen en aanpak op het gebied van onder andere verslaving (roken/alcohol), mentale gezondheid, stress onder jongeren, mantelzorg en opnieuw Welzijn op recept. Zoals gezegd onder 20c zullen we dit beleidsdocument toevoegen aan de opsomming in bijlage 1.
- r. Bij nieuwe plannen en bij en herinrichtingsplannen is meer groen en minder verharding het uitgangspunt.
- s. Met een gesloten kringloop wordt bedoeld minder (primaire) grondstoffen gebruiken, primaire grondstoffen vervangen door secundaire grondstoffen en duurzame biogrondstoffen, producten en onderdelen langer en intensiever gebruiken door hergebruik en reparatie en de kringloop sluiten door recycling van materialen en grondstoffen. De gemeente volgt de Rijksoverheid (Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030).
- t. De financiële onderbouwing is inderdaad summier, maar omdat het gaat om een visie op hoofdlijnen is het ook niet mogelijk om een overzicht te geven van de gevraagde investeringen en de precieze financiering ervan. In november 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de kaders voor een investeringsfonds. De tekst in paragraaf 5.3 zal worden geactualiseerd.
- u. De Omgevingsvisie gaat primair over de ontwikkelingen op de lange termijn in de fysieke leefomgeving. Bestuurlijke samenwerking op Walcheren gaat buiten de scope van deze visie. Wel heeft afstemming met de gemeenten Veere en Vlissingen plaatsgevonden en zijn gedeelde Walcherse ambities in de visie opgenomen.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

- c. Het beleidsdocument Brede SPUK/GALA zal in bijlage 1 benoemd worden.
- f. De tekst in hoofdstuk 4.1 *“Om volledig CO2-neutraal te zijn in 2050, gaan we ervan uit dat de monumenten op enig moment gebruik kunnen maken van (groen) waterstofgas, in tegenstelling tot andere panden die dit door middel van elektrificatie of andere bronnen zullen moeten bereiken.”* wordt aangevuld met *“Maar het is ook denkbaar dat er in de toekomst alternatieven beschikbaar komen die toegepast kunnen worden.”* De tekst in hoofdstuk 4.5 *“Een uitzondering op de elektrificatie van woningen vormen de monumenten, die vanwege hun status lastiger te isoleren zijn. Daarom zullen deze hoge-temperatuur-verwarming nodig houden. Dat kan met waterstof of biogas.”* wordt vervangen door *“Een uitzondering op de elektrificatie van woningen vormen de monumenten, die vanwege hun status lastiger te isoleren zijn. Verwacht wordt dat deze hoge-temperatuur-verwarming nodig houden. Dat zou kunnen met waterstof of biogas. Maar het is ook denkbaar dat er in de toekomst alternatieven beschikbaar komen die toegepast kunnen worden.”*
- o. In paragraaf 4.5 wordt de tekst *“Maar de op oogstmaximalisatie gerichte landbouw die er nu is, is niet volhoudbaar (duurzaam). Dichtslemping van de bodem, spuiten met gewasbeschermingsmiddelen, verrijking met kunstmest en het laag houden van de grondwaterstand in het groeiseizoen om met zware machines te kunnen werken: dit alles levert verdroging en verarming van het bodemleven op. Maar de agrariër voelt zich er vaak toe gedwongen omdat wij consumenten de laagste prijs willen in de supermarkt. Er zijn tal van agrariërs die het graag anders zouden willen. Zij maken gebruik van het*

Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waarmee zij een deel van hun grond kunnen inzetten voor ‘groene of blauwe diensten’, zoals het maken van natuurvriendelijke oevers of grasranden, strokenteelt of groenbedekking.” gewijzigd in “Maar de druk op de landbouwsector is groot. Boeren hebben te maken met bodemprijzen voor hun producten, met milieubeperkingen, bodemdaling, een beperkte hoeveelheid zoet water en een gebrek aan opvolging door een onzekere toekomst. De omvang van de bedrijven neemt toe. Voor de toekomst is vernieuwing wenselijk naar een meer volhoudbare landbouw door innovatie en diversificatie en met passende verdienmodellen. De landbouw groeit tot een gezonde economische sector waarbij goede voedselvoorziening, een goed verdienmodel, een gezonde leefomgeving en vitale ecosystemen naast elkaar bestaan en met elkaar verweven zijn. De sector zorgt voor duurzame voeding en is een belangrijke beheerder van het (cultuur)landschap.”

- t. De tekst in paragraaf 5.3 is geactualiseerd naar aanleiding van de inmiddels door de gemeenteraad vastgestelde kaders voor het investeringsfonds. Het raadsbesluit met alle kaders is opgenomen als bijlage 3.

Reclamant 21

- a. Gevraagd wordt waar het energielandschap Sloeweg gelegen is. De Sloeweg ligt immers in Vlissingen. Hiernaast wordt gevraagd waarom er niet gedacht is aan windmolens langs het Kanaal door Walcheren of de A58/N57.
- b. Slagschaduw van windmolens kan een belangrijke vorm van overlast van windmolens zijn en is nu niet benoemd.
- c. Waarom wordt er nagenoeg niets vermeld over de opwekking van energie middels waterstof.
- d. Voorzie parkeerterreinen van overkappingen en bedek deze met zonnepanelen. Verplicht ook bedrijven om zonnepanelen aan te brengen.
- e. De Sloehaven is een bron is van restwarmte. Waarom wordt deze niet benoemd in de visie.
- f. Realiseer een groene long tussen het Veerse Meer en het Ritthemse bos. Deze groene geluidsbarrière komt de leefomgeving van Nieuw- en Sint Joosland ten goede.
- g. De gemeente mag er niet vanuit gaan dat inwoners alle relevante informatie van de gemeente vinden op het internet of in De Bode. Als er grote onderwerpen spelen waarbij participatie met inwoners aan de orde is, infomeer bewoners hierover ook door middel van een simpele huis aan huis brief.

Beantwoording

- a. Het energielandschap bevindt zich ten noorden van de Sloeweg Noord en de Bernhardweg West en ten westen van de spoorlijn richting het Sloegebied. De keuze voor dit gebied is mede ingegeven door de juridische kaders van de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023 die dwingend voorschrijft dat nieuwe windmolens en zonneparken in aansluiting op bedrijfsterreinen worden gerealiseerd. Wellicht is het nodig om in de toekomst verder te kijken. Het aangegeven energielandschap is (op basis van wat we nu kunnen overzien) namelijk niet groot genoeg om als Middelburg energieneutraal te worden. Het is dus denkbaar dat er in de toekomst meer energielandschappen nodig zijn, ook afhankelijk van hoe de vraag naar energie zich ontwikkelt. Dit zal meegenomen worden bij een toekomstige actualisatie van de omgevingsvisie.
- b. Als de zon op de bladen van een windturbine schijnt, ontstaat er slagschaduw. Dit is de schaduw van de turbine op de ondergrond of achtergrond. Deze slagschaduw draait mee met de zon en is het langst bij zonsopgang en -ondergang in de winter. Als sprake is van slagschaduw op gevoelige objecten, moeten windturbines uitgerust zijn met een automatische stilstandvoorziening. Deze verplichting wordt geregeld via de vergunning.
- c. In hoofdstuk 3.4 wordt de opwekking van waterstofgas genoemd. Maar de verwachting is dat de toekomst hoofdzakelijk elektrisch zal zijn. Waterstof heeft ook een toekomst. De verwachting is echter dat waterstofgas hoofdzakelijk gebruikt zal worden voor de industrie en voor vrachtverkeer. Verder verwachten wij dat de eventuele productie en/of opslag van waterstofgas in andere gemeenten zal plaatsvinden. Om deze reden wordt in de Omgevingsvisie niet verder ingegaan op waterstofgas.
- d. Het Rijk, provincies (IPO), gemeenten (VNG) en waterschappen (UvW) hebben onlangs afspraken met elkaar gemaakt over het multifunctioneel gebruiken van locaties voor de opwekking van zonne-energie. Eerst wordt gekeken of plaatsing op daken mogelijk is. Daarna komen andere locaties in beeld, zoals parkeerplaatsen, stortplaatsen en langs wegen. Gezien het grote beslag op de schaarse ruimte in Nederland zijn zonneweides en zonneparken op landbouw- en natuurgronden, met enkele uitzonderingen, niet langer toegestaan. In de Omgevingsvisie is aangegeven dat de

uitwerking van de energie opgave nog uitgewerkt moet worden. De overheid heeft (op dit moment) geen instrumenten (lees: wetgeving) om dit te verplichten.

- e. Bij een aantal bedrijven in het North Sea Portgebied komt restwarmte vrij. De Provincie Zeeland laat momenteel onderzoeken of een warmtenet haalbaar is voor de aangrenzende gemeenten. Verder moet het nog blijken of deze warmte voor Middelburg beschikbaar komt.
- f. De gewenste/mogelijk kansrijke locaties voor het toevoegen van beplantingen zijn aangegeven op de ontwikkelingenkaart. Deze zijn één op één overgenomen uit de Zeeuwse Bosvisie, die rekening houdt met de landschappelijke kenmerken van Walcheren (en Zeeland). Voorlopig houden wij dan ook vast aan de aangegeven locaties op de ontwikkelingenkaart.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

- a. De tekst in hoofdstuk 4.5 *“Een uitbreiding van het energielandschap aan de Sloeweg ligt voor de hand.”* is gewijzigd in: *“Een uitbreiding van het energielandschap met windmolens al dan niet in combinatie met zon op land langs de Sloeweg Noord, de Bernhardweg West en ten westen van de spoorlijn naar het Sloegebied ligt voor de hand, mede omdat de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023 dwingend voorschrijft dat nieuwe windturbines en zonneparken in aansluiting op bestaande bedrijfsterreinen worden gerealiseerd.”*
- d. De tekst in hoofdstuk 4.5 *“Volgens de afspraken uit de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) zal Middelburg de energie die in de gemeente wordt gebruikt, binnen de gemeente opwekken. Zonne-energie op daken is daarvoor lang niet genoeg. De extra benodigde energie zal voornamelijk van (grote) windmolens komen, eventueel in combinatie met zon op land. Wind levert een vier keer hoger rendement dan zonne-energie, omdat het in Nederland vaker waait dan zonnig is. We beseffen dat dit een enorme opgave is. Zouden we met de technologie van dit moment alle energie moeten opwekken met zonnecollectoren dan zou 15% van het areaal van de gemeente bedekt zijn met zonnepanelen!”* is gewijzigd in *“Volgens de afspraken uit de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) zal Middelburg de energie die in de gemeente wordt gebruikt, binnen de gemeente opwekken. Zonne-energie opgewekt op daken is daarvoor lang niet genoeg. De extra benodigde energie zal voornamelijk van (grote) windmolens komen, eventueel in combinatie met zon op land, op daken, op parkeerterreinen, op oude stortplaatsen en langs wegen. Het Rijk, provincies (IPO), gemeenten (VNG) en waterschappen (UvW) hebben onlangs afspraken met elkaar gemaakt over het multifunctioneel gebruiken van locaties voor de opwekking van zonne-energie. Eerst wordt gekeken of plaatsing op daken mogelijk is. Daarna komen andere locaties in beeld, zoals parkeerplaatsen, stortplaatsen en langs wegen. Gezien het grote beslag op de schaarse ruimte in Nederland zijn zonneweides en zonneparken op landbouw- en natuurgronden, met enkele uitzonderingen, niet langer toegestaan. Wind levert een vier keer hoger rendement dan zonne-energie, omdat het in Nederland vaker waait dan zonnig is. We beseffen dat dit een enorme opgave is. Zouden we met de technologie van dit moment alle energie moeten opwekken met zonnepanelen, dan zou 15% van het areaal van de gemeente bedekt zijn met zonnepanelen! Grote windmolens zijn daarom ook nodig.”*

Reclamant 22

- a. Men is tegen de voorgestelde intekening van circa honderd hectare bos in de Oranjepolder. Het zomaar intekenen op een kaartje zorgt voor veel onrust bij belanghebbenden en grondeigenaren.
- b. De uitleg van het begrip 'oogstmaximalisatie' valt verkeerd. Als de gangbare landbouw zou overschakelen naar biologische landbouw dan zou voedsel duurder worden.
- c. Men wil graag de mogelijkheid voor een windmolen buiten de nieuwanlandpolders.

Beantwoording

- a. De positie van de arcering op de ontwikkelingskaart in de Omgevingsvisie waarop wordt bedoeld is één op één overgenomen van de kanskaart uit de Zeeuwse Bosvisie en heeft dezelfde betekenis, namelijk 'wens/kans verdichting', waarmee kansrijke gebieden voor realisatie van bos en houtige landschapselementen (zoals bijvoorbeeld hagen) worden bedoeld. De arcering waarvan wij gebruik hebben gemaakt op de ontwikkelingskaart, blijkt bij nader inzien tot verwarring te leiden en wordt aangepast naar een neutrale arcering die niet de suggestie van 'bos' wekt.
- b. Agrariërs zijn een integraal onderdeel van het Walcherse landschap en zijn mede bepalend voor de kwaliteit die door haar inwoners en bezoekers wordt gewaardeerd, dat blijft uiteraard in deze visie onveranderd. Wat met de tekst in de visie bedoeld werd, maar niet zo overkwam, is dat we willen bewegen naar een duurzame, toekomstbestendige agrarische sector. We richten ons daarbij niet op oogstmaximalisatie op korte termijn, maar ook op het behoud van natuurlijke hulpbronnen en het minimaliseren van negatieve milieueffecten op lange termijn. Het is uiteraard niet ondenkbaar dat een transitie als deze tot uiting komt in de voedselprijs. Het is overigens wel dat kleinschalige landbouw niet als de heilige graal moet worden gezien wanneer we denken aan duurzame landbouw. Een realistisch beeld van de toekomstige landbouw zal eerder gevonden worden in een mix van kleine en grotere boerderijen, met slimme technologieën zoals precisielandbouw en milieuvriendelijke methoden.
- c. Kleine windmolens in het buitengebied zijn vaak bedoeld voor het opwekken van een deel van de benodigde energie van een agrarisch bedrijf. Hiernaast is de energieopbrengst van kleine windmolens veel minder dan van grote windmolens. Op het grondgebied van Walcheren is daarbij een spanning tussen het waardevolle cultuurlandschap en het verrijzen van kleine windmolens. In het oude cultuurlandschap waarden we landschappelijke waarde van de open poelgronden en de meer verdichtte groene kreekruigen hoger dan de energie die de relatief kleine windmolens opleveren. In Middelburg zullen kleine windmolens dan ook alleen in de nieuwanlandpolders ten zuiden van de A58 toegestaan worden. Hier is de afweging gemaakt tussen enerzijds de landschappelijke waarde en anderzijds de mogelijkheden om zelf energie op te wekken. In die afweging heeft het landschap prioriteit gekregen. De Omgevingsvisie sluit daarmee aan op de Omgevingsvisies van de buurgemeenten Borsele en Veere.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

In paragraaf 4.5 wordt de tekst *“Maar de op oogstmaximalisatie gerichte landbouw die er nu is, is niet volhoudbaar (duurzaam). Dichtslemping van de bodem, spuiten met gewasbeschermingsmiddelen, verrijking met kunstmest en het laag houden van de grondwaterstand in het groeiseizoen om met zware machines te kunnen werken: dit alles levert verdroging en verarming van het bodemleven op. Maar de agrariër voelt zich er vaak toe gedwongen omdat wij consumenten de laagste prijs willen in de supermarkt. Er zijn tal van agrariërs die het graag anders zouden willen. Zij maken gebruik van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waarmee zij een deel van hun grond kunnen inzetten voor ‘groene of blauwe diensten’, zoals het maken van*

natuurvriendelijke oevers of grasranden, strokenteelt of groenbedekking.” gewijzigd in “Maar de druk op de landbouwsector is groot. Boeren hebben te maken met bodemprijzen voor hun producten, met milieubeperkingen, bodemdaling, een beperkte hoeveelheid zoet water en een gebrek aan opvolging door een onzekere toekomst. De omvang van de bedrijven neemt toe. Voor de toekomst is vernieuwing wenselijk naar een meer volhoudbare landbouw door innovatie en diversificatie en met passende verdienmodellen. De landbouw groeit tot een gezonde economische sector waarbij goede voedselvoorziening, een goed verdienmodel, een gezonde leefomgeving en vitale ecosystemen naast elkaar bestaan en met elkaar verweven zijn. De sector zorgt voor duurzame voeding en is een belangrijke beheerder van het (cultuur)landschap.” Daarnaast wordt de arcering op de ontwikkelingskaart gewijzigd voor wat betreft de Bosvisie.

Reclamant 23 | ProRail

ProRail wil vroegtijdig meedenken bij ontwikkelingen in de gemeente Middelburg bij of in de buurt van het spoor of treinstations. Er zijn veel aspecten om rekening mee te houden: veiligheid, trillingen, geluid, waterpeil/stabiliteit, ondergrondse infra et cetera. ProRail geeft allerlei bronnen waar daarover meer informatie te vinden is.

Beantwoording

De zienswijze is zondermeer nuttig maar geeft geen aanleiding om iets toe te voegen of te wijzigen aan de Omgevingsvisie.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 24 | ZMF

- a. Voor wat betreft de geleidingszone Middelburg-Vlissingen en Trekdijk wordt de suggestie gedaan om aan deze gebieden een ontwikkeling te geven waarbij de sociaal-maatschappelijke, economische en ecologische waarden zijn geborgd en functies als recreëren, wonen, voedselproductie en schone energieopwekking worden gecombineerd.
- b. Aangegeven wordt niet per definitie tegen hoogbouw te zijn. Hoogbouw kan interessant zijn, maar dan in stedelijk gebied en niet aan de rand van het stedelijk gebied. Om die reden doet de gemeente er goed aan om binnen afzienbare tijd een hoogbouwvisie vast te stellen. En in deze hoogbouwvisie vast te leggen waar Middelburg hoogbouw (meer dan acht bouwlagen) eventueel wil toestaan en waar niet.
- c. Over lichthinder wordt opgemerkt dat in de ontwerp omgevingsvisie staat dat beperking van kunstlicht een afwegingscriterium bij ontwikkelingen is. Een concrete aanpak van lichtvervuiling en het terugdringen van lichtemissies ontbreekt echter. Men is van mening dat de gemeente hier een kans laat liggen als hierover niets wordt opgenomen in de Omgevingsvisie.
- d. Over kleine windmolens wordt opgemerkt dat in de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat alleen in de nieuwlandpolders kleinschalige windmolens zullen worden toegestaan. Aangegeven wordt dat er nog meer nadelen kleven aan kleinschalige windmolens dan alleen verrommeling van het (open) landschap. Zoals de overbelasting van het stroomnetwerk en het verstoren van de natuur, die naar verhouding groter is dan bij grote windturbines. Om die reden wordt gepleit voor een verplichting van een natuuronderzoek bij het indienen van een vergunningaanvraag voor het plaatsen van kleine windmolens.

Beantwoording

- a. Het borgen van functies is iets voor een nadere uitwerking. Inmiddels is een start gemaakt met het (gefaseerd) opstellen van een omgevingsplan voor de gemeente. In het omgevingsplan zal verder worden uitgewerkt welke ontwikkelingen in de geleidingszone en aan de Trekdijk tot de mogelijkheden behoren. Dit behoeft geen aanpassing van de Omgevingsvisie.
- b. Momenteel hanteert de gemeente de ongeschreven regel dat niet hoger mag worden gebouwd dan maximaal zeven bouwlagen. In enkele bestaande bestemmingsplannen wordt overigens al in een hogere bouwhoogte (tot maximaal twaalf bouwlagen) voorzien. De gemeente onderschrijft de noodzaak opnieuw naar de gewenste maximum bouwhoogte te kijken. Een verdere uitwerking daarvan zal plaats vinden in het omgevingsplan (en/of een hoogbouwvisie). Dit behoeft geen aanpassing van de Omgevingsvisie.
- c. De gemeente onderschrijft de in de zienswijze aangedragen punten en adviezen. De tekst in de Omgevingsvisie is op dit punt aangepast. Een echt concrete uitwerking zal echter in de beleidsstukken een plek moeten krijgen.
- d. De gemeente is van mening dat ook bij deze opmerkingen sprake is van nadere uitwerking van de in de Omgevingsvisie aangegeven beleidsrichting. De aangedragen zienswijze vormt voor de gemeente een extra motivatie, het geeft een extra argument dergelijke kleinschalige windmolens niet toe te staan.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Voor wat betreft punt c is de tekst in 4.3 Gezonde stad, onder het kopje 'duisternis' aangevuld: *“De duisternis in ons deltagebied is van groot belang voor veel diersoorten, maar ook de mens functioneert beter bij een ongestoord dag- en nachtritme. Het beleid is er daarom op gericht dat de lichtvervuiling in de*

gemeente Middelburg niet verder toeneemt en bij voorkeur wordt verminderd. Het beperken van lichthinder is een afwegingscriterium bij ontwikkelingen en activiteiten. Ook bij investeringen in openbare verlichting wordt gezien hoe lichthinder beperkt kan worden.”

Reclamant 25 | Stichting De Cleene Hooge

- a. Aangegeven wordt dat biologisch boeren en natuurontwikkeling (oftewel een natuurinclusieve kringlooplandbouw) de toekomst zou moeten zijn en blijven van het niet te bebouwen deel van Cleene Hooge.
- b. In het kader van de woningopgave die Nederland heeft wordt gevraagd hoe daarmee omgegaan wordt als ook Cleene Hooge daarvoor in beeld komt. Verwezen wordt naar plannen hiervoor binnen de wijk. Ook wordt verwezen naar ideeën voor ontwikkeling in de bestaande wijk Griffioen en wordt aangeboden daarover mee te denken, onder meer voor het nieuwe wijkhart.
- c. Voor verdere planvorming en participatie daarover moeten heldere afspraken worden gemaakt. De voorkeur is één platform binnen de wijk waar alle ideeën samen komen, begeleid door deskundigen. Participatie zou daarmee op het niveau van coproductie moeten liggen.

Beantwoording

- a. Op het moment dat duidelijk wordt of er behalve een azc nog meer gebouwde functies in dit gebied kunnen komen (een raadsbesluit over nieuwe woonlocaties voor de toekomst is voorzien op 1 februari 2024), kan worden gemarkeerd wat het niet te bebouwen gebied van Cleene Hooge is. Inzetten op het behoud van groen en natuurwaarde is voor dit gebied het uitgangspunt. Dit past binnen wat in de visie in hoofdstuk 4.5 is opgenomen over biodiversiteit. Omdat het een visie is op hoofdlijnen, gaat de tekst niet in op specifieke locaties.
- b. In het najaar van 2023 is een inwonerberaad gehouden over nieuwe woonlocaties voor de toekomst. Besluitvorming hierover is voorzien op 1 februari 2024. Dan zal blijken welke locaties concreet in beeld komen. Overigens is door het inwonerberaad zowel Cleene Hooge als het wijkhart aangeduid als potentiële locatie.
- c. Op het moment dat (woningbouw)ontwikkelingen in of net buiten de Griffioen worden opgepakt, zal hiervoor ook een participatieproces worden gestart. Op dat moment zal worden gezien hoe dit wordt ingevuld. Voor (eventuele) ontwikkelingen in het gebied Cleene Hooge (inclusief het azc) zal de Stichting De Cleene Hooge sowieso worden benaderd.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 26 | Werkgroep Omwonenden Cleene Hooge - AZC

De Omgevingsvisie roept bij de werkgroep ernstige vragen op. De reactie spitst zich toe op de 'groene stad' en de 'compacte stad'. Als algemene reactie wordt benoemd dat men blij is met de gekozen insteek voor de principes gezonde stad, compacte stad en circulaire en groene stad.

Met betrekking tot de 'groene stad' wordt opgemerkt dat groen schijnbaar minder belangrijk is dan dat in de visie is aangegeven. Groengebieden zouden goed geïnventariseerd moeten worden en op de juiste manier op de kaart moeten worden weergegeven, zodat de hoofdgroenstructuur daadwerkelijk groen is en hier in de toekomst rekening mee kan worden gehouden. Een aantal punten worden er uitgelicht:

- a. Onduidelijk is hoe de hoofdgroenstructuur en de groene longen moeten worden geïnterpreteerd op de visiekaart.
- b. Zowel natuurgebieden, een begraafplaats als kunstgrasvelden maken onderdeel uit van dezelfde hoofdgroenstructuur. Dit is niet te begrijpen en doet geen recht aan het aanwezige groen en de visie die de gemeente voor een groen Middelburg voor ogen heeft.
- c. Niet alle hoofdgroenstructuren zijn aangegeven op de kaarten in de Omgevingsvisie. Het (groen langs het) Laurens Stommespad en de Laan der Verenigde Naties maken bijvoorbeeld geen deel uit van de hoofdgroenstructuur. Dit terwijl dit groen voor een verbinding zorgt tussen de Sint Laurens Weihoek, Ter Hooge en de groene long aan de Domburgse Watergang. Ook fungeert het als groene rand richting het buitengebied.
- d. Hoe wordt ervoor gezorgd dat landschappelijke, ecologische en culturele waarden van het karakteristieke landschap van Cleene Hooge bewaard blijven?
- e. Delen van groene longen zijn particulier bezit en daardoor niet publiek toegankelijk. Hoe kan gegarandeerd worden dat dit particulier groen behouden kan blijven als groene long?
- f. Gevraagd wordt of groengebieden hetzelfde zijn als onbebouwde gebieden.

Met betrekking tot de 'compacte stad' kan men zich geheel vinden in de doelstelling voor een compact groene stad, zoals verwoord in de visie (slim omgaan met hergebruik en versterken van bestaande kwaliteiten). De uitwerking ervan roept vragen op en vraagt om aanpassing in de visie:

- g. Het verschil tussen een woningbouwlocatie en een reservelocatie is niet benoemd. Voor wie en wanneer wordt een reservelocatie ingezet?
- h. Er zijn geen binnenstedelijke [woon]locaties benoemd in de visie, terwijl de er wel zijn.
- i. Gevraagd wordt hoeveel woningen en voor welke doelgroep er zouden moeten komen op uitbreidingslocaties. Wat betekent dit voor de zoekgebieden en reservelocaties?
- j. In de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2018 is het landschap aan de westzijde van Middelburg aangewezen als 'landschap'. Significante aantasting is enkel mogelijk bij hoge uitzondering. Hoe kunnen hier dan zoeklocaties zijn ingetekend, terwijl ook Middelburg het groen en het buitengebied belangrijk vindt?
- k. De enige rand waar de stad en het buitengebied naast elkaar liggen is aan de westrand. Dit heeft een wijkoverstijgende recreatieve functie. Waar kunnen inwoners en toeristen in de toekomst terecht voor ontspannende functies? Hoe blijven de stad en de mensen gezond als groene ruimte wordt ingevuld met bebouwing?
- l. Op de kaart komt de arcering van Cleene Hooge als reservelocatie niet overeen met het ontwikkelgebied zoals vastgesteld in de ontwikkelvisie.

- m. Gronden in bezit van de gemeente ter plaatse van het zonnepark Mortiere, Ramsburg oost en de Veerseweg in Arnhem zijn in de visie niet opgenomen als zoeklocatie voor woningbouw. Waarom niet?
- n. Buitengebied is schaars en daar moeten we zuinig op zijn. Betwijfeld wordt of op basis van het bovenstaande dit behouden kan blijven. Gepleit wordt om de ruimte in de stad beter te benutten.

Beantwoording

- a. De groene hoofdstructuur is het geheel van groene (en blauwe) gebieden die in verbinding staat met het buitengebied en samen een aaneengesloten structuur vormen. Een groene long wordt gezien als een onderdeel van de groene hoofdstructuur.
- b. Gebieden die dieren ruimte, rust voedsel en veiligheid bieden en waar een grote hoeveelheid beplanting is, zijn goed voor de biodiversiteit in de stad. Niet alleen natuurgebieden, ook begraafplaatsen en sportcomplexen (omzoomd door groen) vallen hier onder en vormen gezamenlijk belangrijke groen-blauwe structuren in een versteende omgeving.
- c. Ook de wegbeplanting en hagen langs het Laurens Stommespad en de Laan der Verenigde Naties zijn ecologisch waardevol en zullen ingetwijfeld dienst doen als verbindingzone voor bijvoorbeeld vleermuizen, vogels, insecten en grondgebonden zoogdieren, maar zijn geen onderdeel van de groen-blauwe hoofdstructuur.
- d. Om de landschappelijke, ecologische en culturele waarden zo goed mogelijk te bewaren, zal er, voorafgaand aan de ontwikkeling van Cleene Hooge, een natuurtoets uitgevoerd worden. De landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn ten tijde van het opstellen van de ontwikkelvisie in beeld gebracht en gewaardeerd. Overigens zal door de ontwikkeling van Cleene Hooge het huidige gebruik en beheer veranderen. Door bij de inrichting van het gebied op voorhand rekening te houden met aanwezige natuurwaarden en potentie voor verbetering, kunnen juist door ontwikkeling meer kansen voor biodiversiteit ontstaan.
- e. Dit wordt geborgd in het Omgevingsplan, door het handhaven van de bestemming (bijvoorbeeld Tuin, Sport, Groen, Recreatie, Natuur). De groen-blauwe hoofdstructuur is opgesteld aan de hand van bestaande natuurwaarden en biodiversiteit. Het merendeel valt binnen gemeentelijke eigendommen, maar ook waardevolle privégronden kunnen onder deze hoofdstructuur vallen als deze van grote toegevoegde waarde zijn voor flora en fauna. Als het gaat om particulier groen, is dit bijna altijd onderdeel van grote (woon)kavels, waardoor het voor de hand ligt dat dit sowieso groen zal blijven.
- f. De bestemming geeft aan wat er in een gebied mogelijk is. Een bestemming kan echter wijzigen. Wat de groene hoofdstructuur betreft, deze blijft zoveel mogelijk intact. In elk geval moet groene hoofdstructuur in verbinding blijven staan met het buitengebied en groene longen mogen niet doorbroken worden.
- g. Een woningbouwlocatie is sowieso in beeld om binnen afzienbare termijn te bebouwen, een reservelocatie komt pas in beeld als er geen andere locaties beschikbaar zijn en/of als dit voor de beoogde functie de meest geschikte locatie is. De locatie Cleene Hooge had in de herziene Kwaliteitsatlas status van reservelocatie. In de ontwerpversie van de Omgevingsvisie gold dit voor het deel van deze locatie waarvoor enkele jaren geleden een ontwikkelvisie is vastgesteld. Inmiddels heeft besluitvorming plaatsgevonden over de realisatie van een nieuw azc op deze plek. Dit zal op de ontwikkelingskaart worden aangepast.

- h. Dat klopt. Vanwege het schaalniveau van de kaart zijn enkel de grotere woningbouwlocaties aangegeven, die alle buiten het bestaand bebouwd gebied liggen.
- i. Op basis van de meest recente bevolkings- en huishoudensprognose van de provincie Zeeland (2022) groeit Middelburg in de periode 2022-2039 met 3.200 huishoudens. Voor circa 2.300 nieuwe woningen zijn de plekken bekend en aangewezen. Voor 900 woningen wordt nog een plek gezocht. Rekening houdend met planuitval en vertraging is de gemeente op zoek naar plekken voor 1.200 woningen (de gebruikelijke 130% van de capaciteit). De vraag spitst zich vooral toe op woningen geschikt voor ouderen op korte afstand van voorzieningen plus (en dan voornamelijk voor de kortere termijn) op sociale huurwoningen, ook voor andere doelgroepen. Voornamelijk voor de oudere doelgroepen ligt de voorkeur op binnenstedelijk bouwen, maar dit zal gezien de benodigde aantallen niet altijd mogelijk zijn. Om die reden wordt ook naar uitbreidingslocaties gekeken.
- j. De vraag naar woningen kan niet alleen binnenstedelijk opgelost worden. Daarom is de gemeente gedwongen om ook de randen van de stad te benutten. Groen en buitengebied zijn inderdaad belangrijk. Daarom zullen nieuwe woonlocaties buiten de stad zorgvuldig vormgegeven moeten worden, zoveel mogelijk rekening houdend met bestaande kwaliteiten. Zie bijvoorbeeld de wijk Essenvelt.
- k. Dit is niet helemaal waar, het komt ook voor op andere locaties, maar inderdaad enkel ten westen van de N57 en de A58 (de 'boog' Sint Laurens – Griffioen – Stromenwijk – Essenvelt). De bestaande recreatieve waarde van de westrand blijft. Wanneer Cleene Hooge ontwikkeld wordt, zal de bestaande recreatieve waarde van het gebied niet veranderen. De ommetjes die daar zijn, blijven en kunnen wellicht uitgebreid worden. Door een verandering van het gebruik (intensieve landbouw wordt deels parkachtig groen) zal de biodiversiteit van het gebied toenemen.
- l. De contouren van de aangegeven locatie komen overeen met de contouren van de varianten 2 tot en met 6 in de (door de raad) vastgestelde Ontwikkelingsvisie Cleene Hooge.
- m. Parallel aan het traject voor afronding van de Omgevingsvisie is via een inwonerberaad nagedacht over wat geschikte woonlocaties zouden kunnen zijn in de toekomst. Nadat hierover door de gemeenteraad besloten is, kan dit concreet gemaakt worden. In de Omgevingsvisie wordt (nog) niet ingegaan op concrete woningbouwlocaties, anders dan in eerdere beleidsdocumenten zijn benoemd. Ook zijn enkel de grotere locaties aangegeven, zodat de Veerseweg te Arnemuiden waar enkele landhuizen zijn gedacht niet is opgenomen. De locatie Ramsburg oost is naar mening van de gemeente ongeschikt als locatie voor woningbouw. Niet alleen zou deze als een enclave aan de oostkant van de N57 komen te liggen, ook is deze locatie lastig te ontsluiten voor langzaam verkeer, met veiligheidsrisico's tot gevolg op het moment dat dit verkeer zijn eigen weg zoekt. De locatie van het zonnepark is niet benoemd omdat het lopende contact door de erfpachter kan worden gecontinueerd tot en met eind 2043.
- n. Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording onder j.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen in de tekst. Op de ontwikkelingskaart verandert de status van het deel van Cleene Hooge waar het azc is voorzien.

Reclamant 27 | Dorpsvereniging Nieuw- en Sint Joosland

- a. Over de toekomstige gebiedsontsluiting Waterpark Veerse Meer wordt opgemerkt dat deze zich voornamelijk richt op het gebied tussen Arnemuiden en Wolphaartsdijk en dat onvoldoende rekening gehouden wordt met de toekomst. Aangegeven wordt dat de verbinding tussen Middelburg en het Waterpark Veerse Meer onderbelicht is en kan leiden tot nieuwe problemen. Een en ander is gebaseerd op de Gebiedsontsluitingsvisie Veerse Meer zuid (oktober 2021) van TRIDÉE. Gevraagd wordt de visie op dit punt aan passen.
- b. Diverse opmerkingen over het energielandschap:
 1. Aangegeven wordt dat er al afspraken met de gemeente gemaakt zijn over de zoeklocatie zoals aangeven in de visie.
 2. Voorgesteld wordt om de Sloespoorlijn aan te wijzen als alternatieve zoeklocatie.
 3. In de oriëntatiefase waren naast de inwoners van Nieuw- en Sint Joosland directe belanghebbenden betrokken. Opgemerkt wordt dat inwoners van Nieuwland naderhand onvoldoende betrokken geweest zijn. Hierover zijn vragen gesteld aan de gemeente maar hier is niet op gereageerd.
 4. Opgemerkt wordt dat de zoeklocatie aansluit op het NOVEX-gebied terwijl Middelburg hier geen rol in speelt. Gevraagd wordt om dit uit te leggen.
 5. Opgemerkt wordt dat zon op dak beter is dan zon op land.
 6. Verzocht wordt om bij zon op land uit te gaan van meervoudig gebruik in plaats van enkelvoudig gebruik.
 7. Verzocht wordt om ondernemers die buiten het zoekgebied vallen niet uit te sluiten voor nieuwe economische dragers (lees: windmolens).
- c. Opgemerkt wordt dat de locatie Trekdijk geschikt kan zijn voor woningbouw. Knelpunten kunnen opgelost worden
- d. Twee opmerkingen over het samensmelten van Mortiere, Nieuwland en Arnemuiden:
 1. Voorgesteld wordt de hoofdgroenstructuur uit te breiden in de zone tussen A58 en het Fort Rammekens en haar groene omgeving.
 2. Hiernaast wordt voorgesteld om de bestaande lintbebouwing langs de Langeweg uit te breiden.
- e. Enkele opmerkingen over mobiliteit:
 1. Van de gemeente wordt verwacht om met een voorstel te komen waarmee het probleem van landbouwverkeer in de kern van Nieuw- en Sint Joosland opgelost wordt.
 2. De inwoners van Nieuw- en Sint Joosland hebben in het verleden meerdere alternatieven hiervoor aan de gemeente voorgelegd.
 3. Voorgesteld wordt om de A58 af te waarden.
- f. Voorgesteld wordt om bij de gebiedsontsluiting Waterpark Veerse Meer rekening te houden met de ontsluiting van het bedrijventerrein aan de Keetweg in Arnemuiden.
- g. Gevraagd wordt wat de visie is op seizoensopslag en distributie van thermische energie en op de realisatie van een gasloze samenleving.
- h. Gevraagd wordt om bij de ontwikkeling van de groenstructuren rekening te houden met de ontwikkelingen in omliggende gemeenten. Verzocht wordt om hierbij ook open te staan voor meervoudig gebruik.
- i. Gevraagd wordt om de wegenstructuur in 2050 te schetsen. En denk aan andere manieren van vervoer.
- j. Gevraagd wordt om rekening te houden met zoetwateropslag in de groene longen en/of verplichte opslag van waterberging in nieuwbouwprojecten.
- k. Gevraagd wordt hoe de inzameling, opwerken, overslag et cetera van afval in de toekomst ruimtelijk ingevuld wordt.

- I. Naar aanleiding van het voortraject en communicatie naar en participatie van burgers wordt geconcludeerd dat de manier waarop de gemeente de inwoners van Nieuw- en Sint Joosland betrokken heeft bij de Omgevingsvisie onzorgvuldig doorlopen is en niet geslaagd is

Beantwoording

- a. In hoofdstuk 4.2 van de visie is aangegeven dat de verkeersknelpunten in Arnhemuiden in 2050 opgelost zijn en er dan een ontsluiting is vanaf het Waterpark Veerse Meer op de A58. Hoe de ontsluiting precies eruit gaat zien, is nog steeds in onderzoek. In het onderzoek wordt niet alleen bereikbaarheid van de oever tussen Arnhemuiden en Wolphaartsdijk in beschouwing genomen. Ook wordt rekening gehouden met andere verkeerstromen. Op de ontwikkelingskaart kan de ontsluiting daarom vooralsnog slechts indicatief aangegeven worden.
- b.
 - 1) Op verzoek van een energiecoöperatie heeft op ambtelijk niveau een oriënterend gesprek plaatsgevonden met de gemeente. In dit gesprek zijn vanuit de gemeente geen afspraken gemaakt of toezeggingen gedaan over het energielandschap.
 - 2) Naast het energielandschap langs de Sloeweg Noord, de Bernhardweg West is de westzijde van de spoorlijn richting het Sloegebied op de ontwikkelingskaart aangeduid als mogelijk energielandschap. In de omgevingsvisie wordt deze echter niet letterlijk genoemd.
 - 3) De uitnodigingen voor een oriëntatiebijeenkomst zijn niet alleen verstuurd naar bewoners maar ook naar belanghebbenden, om ook vanuit deze hoek zoveel mogelijk input te krijgen. Uit de oriëntatiebijeenkomst is naar voren gekomen dat de locaties langs de Sloeweg Noord, de Bernhardweg West en de spoorlijn kansrijk zijn als toekomstige energielandschappen.
 - 4) Het NOVEX-gebied North Sea Port District ligt buiten het grondgebied van de gemeente Middelburg en hierover heeft de gemeente Middelburg dus geen zeggenschap. Het NOVEX-gebied is aangegeven als concentratielocatie voor windenergie. De locatie van het energielandschap ligt op het grondgebied van de gemeente Middelburg en grenst aan het NOVEX-gebied. In die zin sluit de zoeklocatie aan op het NOVEX-gebied North Sea Port District. Landschappelijk gezien lijkt ons dit de beste keuze, die bovendien ook dwingend wordt voorgeschreven in de juridische kaders van de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023.
 - 5) De voorkeur gaat uit naar windenergie door middel van (grote) windmolens. Verder heeft zon op daken, overdekte parkeerplaatsen, et cetera de voorkeur. De gemeente volgt hierin het beleid van het Rijk.
 - 6) Mocht in de toekomst toch zon op land noodzakelijk zijn, dan is meervoudig ruimtegebruik een voorwaarde.
 - 7) De Provincie Zeeland heeft in het Omgevingsplan Zeeland 2018 gekozen voor het uitgangspunt om windturbines zoveel mogelijk te clusteren. Zo wordt voorkomen dat er op verschillende plaatsen in het landschap hoge windturbines komen waardoor verrommeling van het landschap ontstaat. Die lijn wordt ook door de gemeente onderschreven
- c. Gezien de excentrische ligging van deze locatie acht de gemeente dit geen goede locatie voor semi permanente woningen. Voor permanente woningbouw is het gebied nog minder geschikt, door diverse belemmeringen (geluid, hoogspanningslijn).
- d.
 - 1) In de Kwaliteitsatlas uit 2010 was tussen Middelburg en Nieuw- en Sint Joosland een zone met natuur/waardevol groen aangegeven en tussen Nieuw- en Sint Joosland en Arnhemuiden een (groene) geleedingszone. De groenstructuur tussen Arnhemuiden en Nieuw- en Sint Joosland is aangegeven op de ontwikkelingskaart. Voor het gebied tussen Nieuw- en Sint Joosland en Ritthem wordt conform de Bosvisie geen groen toegevoegd. Zie ook de beantwoording bij punt 21f.

- 2) Deze locatie is ook geadviseerd in het onlangs gelopen traject met het Inwonerberaad Woningbouw Middelburg. De gemeenteraad neemt in februari 2024 een besluit over de woningbouwlocaties.
- e. 1) Ondersteund wordt om landbouwverkeer uit Nieuw- en Sint Joosland te weren. Ook in het Kwaliteitsnet Landbouwverkeer Zeeland 2022 is het landbouwverkeer door Nieuw- en Sint Joosland als een knelpunt aangemerkt. In overleg met de gemeente, wegbeheerders en inwoners van Nieuw- en Sint Joosland zal verder gezocht worden naar een oplossing.
- 2) Zie het antwoord onder e1.
- 3) De gemeente opteert niet voor het afwaarderen van de A58 tot een weg van lagere orde, omdat de A58 nog steeds de belangrijkste ontsluiting is van Middelburg, Vlissingen en de rest van Walcheren.
- f. Er staat nog geen tracé vast. In het lopende onderzoek naar de gebiedsontsluiting worden verschillende alternatieven in beschouwing genomen, waaronder het alternatief dat genoemd wordt.
- g. De visie van de gemeente is een samenleving zonder aardgas in 2050. Meerdere alternatieven voor aardgas zijn denkbaar, maar de gemeente verwacht dat het voornamelijk elektriciteit zal zijn. Seizoensopslag van energie en thermische energie zijn ook mogelijk. Op dit moment is niet te zeggen wat het uiteindelijk gaat worden. In de toekomst zal dit echter steeds duidelijker worden.
- h. Naast de eigen visie op groen binnen de bebouwde kom en de Zeeuwse Bosvisie houdt de gemeente rekening met ontwikkelingen in de omliggende gemeenten.
- i. Ook voor nieuwe vervoersconcepten is infrastructuur nodig. De verwachting is dat (op een enkele aanpassing na) de bestaande infrastructuur hiervoor gebruikt zal worden. Daarom wordt de wegeninfrastructuur niet aangegeven op de ontwikkelingskaart. Verder sluit de gemeente aan op de Regionale Mobiliteitsstrategie van de Provincie Zeeland in samenwerking met alle Zeeuwse gemeenten. Deze strategie gaat over slimme en duurzame mobiliteit in de toekomst.
- j. Als het doelmatig is om zoet hemelwater in de groene longen te bergen, zal hier zeker rekening mee gehouden worden. In hoofdstuk 5.2 is verwezen naar het Stedelijk Waterprogramma.
- k. De Rijksoverheid zegt hierover het volgende, waar de visie van de gemeente op aansluit.
Nederland wil in 2050 een circulaire economie hebben. Dat is een economie waarin:
- Zoveel mogelijk duurzame hernieuwbare grondstoffen worden gebruikt;
 - Producten en grondstoffen worden hergebruikt;
 - En nauwelijks afval bestaat.
- l. De gemeente heeft een uitgebreid participatieproces gevolgd rondom de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Het is jammer om te horen dat deze activiteiten niet bij iedereen op het netvlies zijn gekomen. Het is een fenomeen dat we als gemeente vaker merken: met onze communicatie bereiken we niet altijd alle betrokkenen. Wat we ons wel aanrekenen is dat we de actieve dorps- en wijkraden meer hadden kunnen betrekken. We trekken daar lering uit voor de toekomst. En in de nabije toekomst is daar een mooie gelegenheid voor, namelijk de dorpsvisie van Nieuw- en Sint Joosland, waarbij heel veel zaken uit de Omgevingsvisie samen met de inwoners nader ingevuld kunnen worden. Behalve deze schriftelijke korte reactie zullen we ook contact opnemen met de dorpsraad om een en ander in een gesprek verder toe te lichten.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

De tekst in hoofdstuk 4.5 *“Een uitbreiding van het energielandschap aan de Sloeweg ligt voor de hand.”* is gewijzigd in *“Een uitbreiding van het energielandschap met windmolens al dan niet in combinatie met zon op land langs de Sloeweg Noord, de Bernhardweg West en ten westen van de spoorlijn naar het Sloegebied ligt voor de hand, mede omdat de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023 dwingend voorschrijft dat nieuwe windturbines en zonneparken in aansluiting op bestaande bedrijfsterreinen worden gerealiseerd.”* De tekst *“De extra benodigde energie (...) eventueel in combinatie met zon op land.”* is gewijzigd in *“De extra benodigde energie (...) eventueel in combinatie met zon op land, op daken, op parkeerterreinen, op oude stortplaatsen en langs wegen”*.

Reclamant 28

De reclamant is tegen de voorgestelde intekening van circa honderd hectare bos in de Oranjepolder.

Beantwoording

De positie van de arcering op de ontwikkelingskaart in de Omgevingsvisie waarop wordt gedoeld is één op één overgenomen van de kanskaart uit de Zeeuwse Bosvisie en heeft dezelfde betekenis, namelijk 'wens/kans verdichting', waarmee kansrijke gebieden voor realisatie van bos en houtige landschapselementen (zoals bijvoorbeeld hagen) worden bedoeld. De arcering waarvan wij gebruik hebben gemaakt op de ontwikkelingskaart, blijkt bij nader inzien tot verwarring te leiden en wordt aangepast naar een neutrale arcering die niet de suggestie van 'bos' wekt.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

De arcering op de ontwikkelingskaart wordt gewijzigd.

Reclamant 29

- a. Gevraagd wordt wat de plannen van de gemeente zijn ten aanzien van het grondgebruik van de reclamant.
- b. Gevraagd wordt of de gemeente ook verplichtingen wil opleggen aan boeren binnen de grenzen van uw gemeente bovenop de landelijke regels waarmee we al geconfronteerd worden.
- c. Het is niet aan de gemeente om de op oogstmaximalisatie gerichte landbouw te veroordelen.
- d. Bij het realiseren van groen mag de natuur niet boven de gebruikswaarde gaan.
- e. Is er sprake van Walcherse afstemming wanneer het gaat om bijvoorbeeld een landbouwvisie of het plaatsen van kleine windmolens?
- f. Wat is de betekenis van de grijskleur ter plaatse van de Leliëndaalseweg?
- g. Gevraagd wordt om gebruikers van het buitengebied te betrekken bij de verdere uitwerking in programma's.

Beantwoording

- a. De gemeente ziet het streven naar milieubewuste en sociaal verantwoorde praktijken in diverse sectoren, waaronder de genoemde terreinen van circulariteit, biodiversiteitsvergroting en energietransitie als tenminste een landelijke trend. De gemeente Middelburg volgt deze landelijke ambitie en ziet deze als een belangrijk thema in de visie voor Middelburg 2050. Wij doen geen uitspraken over hoe de individuele agrariër zijn of haar bedrijf zou moeten voeren. Wij streven naar een verduurzaming van de agrarische sector.
- b. De gemeente niet als doel om extra regels op te leggen bovenop de landelijke regels.
- c. Wat met de tekst in de visie bedoeld werd, maar niet zo overkwam, is dat we willen bewegen naar een duurzame, toekomstbestendige agrarische sector. We richten ons daarbij niet op oogstmaximalisatie op korte termijn, maar ook op het behoud van natuurlijke hulpbronnen en het minimaliseren van negatieve milieueffecten op lange termijn. Eveneens richten we ons in de visie niet op één of enkele agrarische bedrijven, maar op de volledige agrarische sector binnen onze grenzen. Vanzelfsprekend waarderen we de inzet van de agrarisch ondernemer die zich nu al voor inzet voor een duurzame toekomst. Immers, behoud van biodiversiteit is in ieders belang.
- d. Waarschijnlijk wordt bedoeld op de kansrijke gebieden voor realisatie van bos en houtige landschapselementen. De positie van de arcering op de ontwikkelingskaart in de Omgevingsvisie waarop wordt bedoeld is één op één overgenomen van de kanskaart uit de Zeeuwse Bosvisie en heeft dezelfde betekenis, namelijk 'wens/kans verdichting', waarmee kansrijke gebieden voor realisatie van bos en houtige landschapselementen (zoals bijvoorbeeld hagen) worden bedoeld. De arcering waarvan wij gebruik hebben gemaakt op de ontwikkelingskaart, blijkt bij nader inzien tot verwarring te leiden en wordt aangepast naar een neutrale arcering die niet de suggestie van 'bos' wekt.
- e. De komende tijd wordt met de gemeente Veere gesproken over een visie op de landbouw. Over het plaatsen van kleine windmolens heeft met de gemeente Veere afstemming plaatsgevonden. Ook in Veere wordt dit niet overal in het buitengebied toegestaan.
- f. Deze kleurstelling geeft het gebied aan dat valt onder bebouwde kom en dient enkel ter verduidelijking en leesbaarheid van de kaart. Overigens loopt dit vlak aan de zuidwestkant van de stad te ver door in het buitengebied, zodat dit zal worden aangepast.
- g. Bij het opstellen van diverse programma's wordt gesproken met belanghebbenden. Hoe dit precies ingevuld wordt, wordt op een later moment bezien.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

In paragraaf 4.5 wordt de tekst *“Maar de op oogstmaximalisatie gerichte landbouw die er nu is, is niet volhoudbaar (duurzaam). Dichtslemping van de bodem, spuiten met gewasbeschermingsmiddelen, verrijking met kunstmest en het laag houden van de grondwaterstand in het groeiseizoen om met zware machines te kunnen werken: dit alles levert verdroging en verarming van het bodemleven op. Maar de agrariër voelt zich er vaak toe gedwongen omdat wij consumenten de laagste prijs willen in de supermarkt. Er zijn tal van agrariërs die het graag anders zouden willen. Zij maken gebruik van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waarmee zij een deel van hun grond kunnen inzetten voor ‘groene of blauwe diensten’, zoals het maken van natuurvriendelijke oevers of grasranden, strokenteelt of groenbedekking.”* gewijzigd in *“Maar de druk op de landbouwsector is groot. Boeren hebben te maken met bodemprijzen voor hun producten, met milieubeperkingen, bodemdaling, een beperkte hoeveelheid zoet water en een gebrek aan opvolging door een onzekere toekomst. De omvang van de bedrijven neemt toe. Voor de toekomst is vernieuwing wenselijk naar een meer volhoudbare landbouw door innovatie en diversificatie en met passende verdienmodellen. De landbouw groeit tot een gezonde economische sector waarbij goede voedselvoorziening, een goed verdienmodel, een gezonde leefomgeving en vitale ecosystemen naast elkaar bestaan en met elkaar verweven zijn. De sector zorgt voor duurzame voeding en is een belangrijke beheerder van het (cultuur)landschap.”* Daarnaast wordt de arcering op de ontwikkelingskaart gewijzigd voor zowel de Bosvisie als de contouren van de bebouwde kom.

Reclamant 30

- a. Er wordt aangegeven en onderbouwd dat dat lichthinder/lichtvervuiling toeneemt en gevolgen heeft voor de gezondheid van mens en dier. Verzocht wordt om het bestaande beleid (Lichtplan Middelburg) aan te passen en dit beleid werkelijk toe te passen.
- b. Er wordt een tekstsuggestie gedaan om in de Omgevingsvisie op te nemen.

Beantwoording

De gemeente onderschrijft de in de zienswijze aangedragen punten en adviezen en zal hier naar handelen. De tekst in de Omgevingsvisie is op dit punt aangepast, waarbij de (uitgebreide) tekstsuggestie overigens niet helemaal is overgenomen. Een echt concrete uitwerking zal echter in de beleidsstukken een plek moeten krijgen.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

De tekst in 4.3 Gezonde stad, onder het kopje 'duisternis' is aangevuld: *“De duisternis in ons deltagebied is van groot belang voor veel diersoorten, maar ook de mens functioneert beter bij een ongestoord dag- en nachtritme. Het beleid is er daarom op gericht dat de lichtvervuiling in de gemeente Middelburg niet verder toeneemt en bij voorkeur wordt verminderd. Het beperken van lichthinder is een afwegingscriterium bij ontwikkelingen en activiteiten. Ook bij investeringen in openbare verlichting wordt gezien hoe lichthinder beperkt kan worden.”*

Reclamant 31

- a. De informatie over kleine windenergie op land in de toekomst is onvolledig en achterhaald.
- b. Sta kleine windmolens niet alleen toe in de nieuwlandpolders ten zuiden van de A58.
- c. De gemeente moet het gebruik van glyfosaat verbieden.

Beantwoording

- a. Over kleine windmolens zijn de meningen verdeeld. Vooral omdat de opbrengst van kleine windmolens beperkt is.
- b. Kleine windmolens in het buitengebied zijn vaak bedoeld voor het opwekken van een deel van de benodigde energie van een agrarisch bedrijf. Hiernaast is de energieopbrengst van kleine windmolens veel minder dan van grote windmolens. Op het grondgebied van Walcheren is daarbij een spanning tussen het waardevolle cultuurlandschap en het verrijzen van kleine windmolens. In het oude cultuurlandschap waarderen we landschappelijke waarde van de open poelgronden en de meer verdichtte groene kreekruigen hoger dan de energie die de relatief kleine windmolens opleveren. In Middelburg zullen kleine windmolens dan ook alleen in de nieuwlandpolders ten zuiden van de A58 toegestaan worden. Hier is de afweging gemaakt tussen enerzijds de landschappelijke waarde en anderzijds de mogelijkheden om zelf energie op te wekken. In die afweging heeft het landschap prioriteit gekregen. De Omgevingsvisie sluit daarmee aan op de Omgevingsvisies van de buurgemeenten Borsele en Veere.
- c. Over het onkruidbestrijdingsmiddel glyfosaat heeft de Europese Commissie onlangs voorgesteld om de goedkeuring voor dit middel met tien jaar te verlengen. De gemeente ziet helaas geen mogelijkheid om dit middel te verbieden.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 32 | Wijkteam Griffioen

Het wijkteam Griffioen gaat er vanuit dat het college zal besluiten om de vestiging van een azc in Cleene Hooge mogelijk te maken. Op basis van dit uitgangspunt wil het wijkteam graag constructief meedenken over het maken van één wijkvisie en de planvorming voor de wijk Griffioen, Poppenroede en Cleene Hooge. Ook een nieuw hart voor de Griffioen moet deel uitmaken van deze wijkvisie. Hiervoor doet het wijkteam in een brief met diverse (concept)bijlagen meerdere suggesties.

- a. Aan het eerdere pleidooi om af te zien van de Cleene Hooge als uitbreidingslocatie voor woningbouw en in plaats daarvan de gewenste uitbreiding van de wijk de Griffioen in het gebied Poppenroede te situeren is niet tegemoetgekomen. Wel is Poppenroede nu in de Omgevingsvisie en op de ontwikkelingskaart aangegeven als mogelijk gebied voor wonen, naast een ov-hub en natuurontwikkeling. Een grootschalige woningbouwontwikkeling wordt niet voorzien. De aanduiding van de Cleene Hooge als reservegebied voor woningbouw is niet gewijzigd. Het door het wijkteam voor de toekomst als belangrijke mogelijkheid voor woningbouw aangegeven gebied langs het Kanaal door Walcheren wordt in het ontwerp niet als reële mogelijkheid beschouwd. Dat betekent een hogere druk op wel beschikbare gronden.
- b. Essentieel is een gezamenlijke visie op de toekomst van de wijk waarbij de Cleene Hooge en Poppenroede in samenhang worden beschouwd. Naast en ook in samenhang met de in gang gezette ontwikkeling van het nieuwe Hart Griffioen waarvoor het wijkteam een structuurplan opgesteld heeft, als basis voor een uitvoeringsstrategie.
- c. Uitbreiding van de Griffioen is in het belang van de Griffioen. Het vergroot de basis voor belangrijke voorzieningen zoals het basisonderwijs en de dagelijkse boodschappen. Die is ook nodig voor de gewenste groei van de gemeente en om in de grote bouwopdrachten die er liggen te voorzien. De beschikbaarheid van woningen voor doorstromers, ouderen, starters waaronder ook kinderen uit de Griffioen en voor studenten is urgent.
- d. In het hele ruimtelijke en het maatschappelijke beeld van Middelburg kan uitbreiding van de wijk de Griffioen in de Cleene Hooge als logisch gezien worden. Omdat de landschappelijke en aardkundige waarden van het kreekruggen- en poelgrondenlandschap van de Cleene Hooge hoog gewaardeerd worden, is mede door de inspanningen van de Stichting De Cleene Hooge bebouwing tot nu toe voorkomen en is de Cleene Hooge als reserve-uitbreidingslocatie op de kaart van de Omgevingsvisie vermeld.
- e. De procedure om verder te komen met het nieuwe hart kan geen verder uitstel velen. Er kan gestart worden met haalbaarheidsberekeningen. Op verzoek van het wijkteam heeft architectenbureau NOAHH een offerte uitgebracht voor het maken van een model waarmee relevante uitwerkingsideeën/mogelijkheden/alternatieven eenvoudig door geëxerceerd kunnen worden. Zo zou te berekenen zijn hoeveel woningen nodig zijn om voldoende opbrengsten te verkrijgen. Een zeer belangrijk aspect blijft naast de vervanging van de Aventurijn, die in het structuurplan van NOAHH is opgenomen, de nog de relevante vraag naar de toekomst van de scholen de CSW en het ISK. De uitkomst daarvan is ook buitengewoon belangrijk, zowel voor het hart van de Griffioen als ook voor een ruimtereservering in het gebied Poppenroede voor een eventuele verplaatsing daarnaartoe. Op korte termijn zou bekeken kunnen worden wie dit probleem het beste op kan pakken.
- f. Zowel voor de Cleene Hooge als voor Poppenroede zou vanuit één visie, in samenhang met elkaar en het nieuwe wijkhart, een structuurplan ontwikkeld kunnen worden. Een eerste idee, ruimtelijke visie daarop geven enkele meegestuurde vlekkenkaartjes. Niet meer dan dat en een basis om het overleg hierover vanuit een mogelijk toekomstbeeld te starten.

- g. Voor de Cleene Hooge kan een aantrekkelijk plan gemaakt worden waarbij de woonfunctie - hoe beperkt voorlopig ook - op een natuurlijke manier overloopt in het landschappelijk waardevol gebied dat naar de Domburgse Watergang toe ook meer een natuur- en waterbergingsfunctie heeft. Voor een deel kan het ook een natuurinclusieve agrarische functie behouden, bij voorkeur biologisch. Met als voorwaarde behoud van het prachtige zicht van zowel binnen naar buiten als van buiten naar binnen. En herstel van de 'witte schimmel' die het beeld bepaalt.
- h. Ook Middelburg heeft een rol te vervullen in het voorzien in het grote woningtekort en de bouwopgave voor de komende tien jaar. Daar zijn ook afspraken over gemaakt. Duidelijk is dat het woningtekort nog groter is dan tot nu in die bouwopgave is voorzien. In de reactie op het voorontwerp Omgevingsvisie 2050 heeft het wijkteam gevraagd rekening te houden met een grotere woningopgave ook voor Middelburg. Het ontwerp voorziet daarin en houdt rekening met een overprogrammering van 130%.
- i. Opgemerkt wordt dat het aantal woningen inclusief de woningen van een azc voor 330 personen hoger mag zijn dan het eerder formeel afgesproken lage aantal van 80. Wellicht is het gewenst meteen een passend aantal woningen voor starters, ouderen en statushouders te mengen met woningen voor asielzoekers. Dan kunnen er ook bij een buurt passende en gewenste voorzieningen voor spel, sport, stadslandbouw en voor ontmoeting ingepast worden. Op termijn kan mogelijk ook een (of beide) van de daar aanwezige boerderijen een aangepaste functie krijgen. Gecombineerd met de kwaliteit die aan een landschappelijke en functionele inpassing gesteld moet worden is er uiteindelijk in de (verre) toekomst wellicht plaats voor rond de 500 woningen. Niet het aantal, maar de manier waarop en de inpassing in het landschap bepalen de uitkomst. Het is gewenst de Europalaan snel om te vormen tot een park/wandellaan naar en van de Cleene Hooge. De overgang van de bebouwing naar het buitengebied dient een parkachtig karakter te krijgen, met wandelmogelijkheden/ommetjes en wellicht ook een fietsverbinding. Ontsluiting kan plaatsvinden via de Walcherseweg en in de verre toekomst wellicht ook de kruising Laan der Verenigde Naties/Laurens Stommepad.
- j. Het azc valt, als daarvoor wordt gekozen, in de eerste fase van de Cleene Hooge goed te realiseren. Grootschalige noodhulp/noodopvang past daar niet. Dat past niet in een woonbuurt. Zowel naar locatie niet als naar de aard ervan. Daarvoor komt een meer centrale plek in de stad meer in aanmerking of wellicht nog beter (eventueel tijdelijk) vrijkomende gebouwen die daar voor in te richten zijn. Het azc dient in ontwerp, uitvoering en gebruik meteen een integraal deel van de buurt en wijk te zijn. Duurzaam/biobased gebouwd en met de flexibiliteit om het later eventueel om te zetten in de woonbehoefte van anderen. Bijvoorbeeld studio's voor ouderen, starters en studenten. Dat past ook in het beleid van het COA gericht op een inbedding als regulier deel van de wijk. En bij voorkeur gespreid door het nieuwe wijkgedeelte de Cleene Hooge.
- k. Omdat migratie een permanent gebeuren zal zijn is het beter op termijn een wat evenwichtiger spreiding van de opvang over de wijken te realiseren. Dat is in alle opzichten beter en past ook in de duurzame oplossing waar het COA zegt na te streven. Het voorkomt voortdurend en onnodig gedoe. Voor dat dit gewenste beleid in het nationale beleid is geregeld zullen nog een aantal jaren nodig zijn. Dat betekent a) kies nu voor een inrichting van de Cleene Hooge die ook voor de toekomst de gewenste is, zodat het gebruik van de woonfunctie flexibel kan variëren en b) kom tot een spreidingsplan over de gemeente van kleine duurzame ingepaste opvangmogelijkheden. Daar past dan ook op termijn vermindering van het aantal daarvoor bestemde woningen in de Cleene Hooge bij en wellicht ook elders in de Griffioen een paar kleine locaties met woningen voor asielzoekers. Bijvoorbeeld door bouw op nog wat beschikbare plekken of door herstructurering en/of het omzetten van grotere woningen in appartementen. Dit kunnen mooie voorbeeldprojecten zijn voor zowel de gemeente als het COA.

- l. Een groot deel van de Cleene Hooge, nu nog agrarisch bestemd, kan landschappelijk waardevol gebied blijven met naar de Domburgse Watergang een open agrarisch, natuurlijk en waterrijk gebied met zicht op de duinen. Een gedeelte kan agrarisch blijven met bij voorkeur biologische en natuurinclusieve landbouw. De uitbreiding zal met juridische waarborgen voor de toekomst in een omgevingsplan moeten worden vastgelegd. Zodat het gebruik en vooral ook de grens juridisch vastliggen.
- m. Om op korte termijn al wat ruimte te kunnen bieden aan de grote behoefte aan sociale woningen zou bekeken moeten worden of niet al op korte termijn in Poppenroede een oplossing te vinden is, in het gebied aansluitend op de beoogde kerk en de Walcherseweg. Zoals dit voor het azc ook blijkt te kunnen. Passend in een structuurvisie voor heel Poppenroede, met daarbinnen ook de in de ontwerp Omgevingsvisie voorziene ontwikkelingen. Grootschalige woningbouw voorziet de omgevingsvisie niet in Poppenroede. Ook hier zal de manier waarop en de landschappelijke inpassing het totaal aantal op termijn te realiseren woningen bepalen. Een aantal van rond de 500 moet hier ook uiteindelijk gepland kunnen worden. Met een ov-hub en in de richting van de Zandvoortseweg natuurontwikkeling en een landschappelijk waardevolle inrichting. En met de inpassing van het cultuurhistorische landhuizenproject waarover in 2007 een principebesluit is genomen en waar ook later nog over gesproken is. Met veel openbaar groen en wandelmogelijkheden. Een theehuis of iets dergelijks past hier ook zeker in. Een structuurplan voor Poppenroede is dus ook heel urgent. Voorkomen moet worden dat, zoals bij de kerk en de tandartspraktijk is gebeurd, de ontwikkeling van Poppenroede wordt bepaald door ad hoc wensen en besluiten. Belangrijk punt is ook een goede groene wandelverbinding naar het centrum.
- n. Opgeroepen wordt om een proces van planvorming te laten begeleiden door diverse (met name genoemde) deskundigen.

Beantwoording

- a. Het wijkteam stelt vast dat er, als gevolg van het afzien van woningbouw langs het kanaal, extra druk ligt op andere locaties. Dit wordt beaamd. Bij de reactie op het voorontwerp is uitgelegd waarom deze locatie niet voor de hand ligt. De vaststelling van het wijkteam dat Poppenroede als mogelijk gebied voor wonen op de ontwikkelingskaart aangegeven is, is niet juist. Er staan aan de westrand van Middelburg drie pijlen getekend, die aangeven dat er in deze zone gezocht wordt naar een of meerdere locaties voor uitbreiding. Een van de pijlen staat ter hoogte van het gebied Poppenroede, maar duidt niet per se op die locatie. In de definitieve ontwikkelingskaart zal dit verduidelijkt worden.
- b. Een antwoord op de vraag of Poppenroede een mogelijke woningbouwlocatie kan worden, zal naar verwachting in februari 2024 door de gemeenteraad gegeven worden in het kader van het uitgevoerde onderzoek naar woningbouwlocaties. Overigens heeft het inwonerberaad zich uitgesproken over deze plek en geadviseerd om hier niet te bouwen.
- c. Deze stelling wordt door ons onderschreven.
- d. Deze stelling wordt voor kennisgeving aangenomen. Een antwoord op de vraag of Cleene Hooge (naast de realisatie van een azc) een mogelijke woningbouwlocatie kan worden, zal naar verwachting in februari 2024 door de gemeenteraad gegeven worden in het kader van het uitgevoerde onderzoek naar woningbouwlocaties. Vanuit het inwonerberaad is overigens geadviseerd om op deze plek woningen toe te voegen.
- e. De dringende wens van het wijkteam om een nieuw hart voor de Griffioen te realiseren, is bekend. Het overleg hierover loopt.
- f. Hiervoor verwijzen wij naar de antwoorden onder b en d.

- g. Dit kan worden bevestigd. Bij de eventuele ontwikkeling van Cleene Hooge zal er zeker de aandacht besteed worden aan een zo natuurlijk mogelijke overgang tussen de bebouwing en het buitengebied.
- h. In de zoektocht naar woningbouwlocaties voor de toekomst is inderdaad uitgegaan van een programmering van 130% (behoefte 900 woningen, opgave is 1.200 woningen).
- i. Ook dit is een vraag waarover naar verwachting in februari 2024 meer duidelijkheid is als de gemeenteraad een besluit heeft genomen over het onderzoek naar toekomstige woningbouwlocaties.
- j. Bij de besluitvorming over het azc (november 2023) is gekozen voor maximaal 150 flexibele opvangplaatsen. Deze flexibele opvang kan pas op zijn vroegst twee jaar na ingebruikname van het azc geëffectueerd worden. We onderschrijven dat het nieuwe azc een onderdeel van de wijk zou moeten zijn, zoals dat op de huidige locatie ook het geval is.
- k. In 2019 is door de gemeenteraad besloten opnieuw een azc te realiseren voor 330 personen. Middelburg heeft een lange traditie van azc's, waaronder het huidige azc van dezelfde omvang en een eerdere van een grotere omvang. Eerder door de gemeenteraad al eens gesproken over een opdeling in kleinere locaties, maar ook toen is daar uiteindelijk niet voor gekozen. Dat heeft enerzijds te maken met het kunnen bemensen door het COA en de mogelijkheid om begeleiding en voorzieningen (recreatie, sport, dagbesteding) voor de bewoners te kunnen faciliteren. Vijf kleinere locaties kunnen niet hetzelfde voorzieningenniveau en toezicht en begeleiding hebben als een grotere. Om ook kleinere gemeenten te enthousiasmeren voor de vestiging van een azc wordt in het land gekeken naar mogelijkheden voor kleinschaligere opvang. De staatssecretaris heeft dit ook benoemd in een brief aan de gemeenten in juni 2023. Hij gaat daarbij uit van langdurige samenwerking met het Rode Kruis bij de exploitatie van kleinere opvanglocaties. Het COA blijft verantwoordelijk, maar de dagdagelijkse gang van zaken valt dan onder het Rode Kruis. Of dit wenselijke ontwikkelingen zijn en of dit de bewoners van een azc en de omwonenden goed doet, is op dit moment nog niet duidelijk. Het is ook nog niet duidelijk of het Rode Kruis dit in heel Nederland kan bemensen. Net als het COA kampen ook zij met capaciteitsproblemen. Bij een azc van de omvang zoals we dat nu in Middelburg kennen is duidelijk dat het COA verantwoordelijk is voor de opvang en begeleiding van de mensen, daartoe de benodigde professionaliteit in huis heeft en aanspreekpunt is voor de aanpak van eventuele overlast. Hoe die kleinschaligere opvang zich gaat ontwikkelen onder druk van de opvangcrisis is op dit moment niet duidelijk evenmin als de resultaten daarvan.
- l. Vooralsnog wordt de begrenzing tussen de mogelijke bebouwing en het landbouwgebied aangehouden, zoals deze is aangegeven in de ontwikkelvisie voor Cleene Hooge (varianten 2 tot en met 6) en op de ontwikkelingskaart. Op het moment dat duidelijk wordt of (en wat) er behalve het azc nog meer aan bebouwing in het gebied kan komen en ook duidelijk wordt wat de begrenzing daarvan is, zal gestart worden met een natuurinclusieve inrichting van het niet te bebouwen deel.
- m. Hiervoor verwijzen wij naar de antwoorden onder b en d.
- n. We onderschrijven dat voor de planvorming deskundige inzet nodig is. Wie daarbij betrokken zullen worden is een keuze die op een later moment genomen zal worden.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Op de ontwikkelingskaart zal het zoekgebied voor een locatie buiten het bestaand gebied duidelijker worden aangegeven.

Reclamant 34 | Kaasboerderij Schellach (2)

- a. De uitleg van het begrip ‘oogstmaximalisatie’ valt verkeerd en doet tekort aan de inzet van de Middelburgse agrarische sector.
- b. De stelling dat groen blauwe diensten via de Gemeenschappelijk Landbouwbeleid betaald kunnen worden is maar ten dele juist.
- c. Ruimte voor multifunctionele landbouw, verder strekkend dan de directe verkoop van eigen producten op de boerderij zou zinvol zijn.
- d. Het is te beperkt om enkel in de polders rondom Nieuw- en Sint Joosland kleine windmolens toe te staan. De agrarische sector kan en moet een belangrijke rol krijgen in de energietransitie.
- e. Opgemerkt wordt dat er in de visie nauwelijks aandacht is voor de samenwerking met de andere Walcherse gemeenten.

Beantwoording

- a. Agrariërs zijn een integraal onderdeel van het Walcherse landschap en zijn mede bepalend voor de kwaliteit die door haar inwoners en bezoekers wordt gewaardeerd, dat blijft uiteraard in deze visie onveranderd. Wat met de tekst in de visie bedoeld werd, maar niet zo overkwam, is dat we willen bewegen naar een duurzame, toekomstbestendige agrarische sector. We richten ons daarbij niet op oogstmaximalisatie op korte termijn, maar ook op het behoud van natuurlijke hulpbronnen en het minimaliseren van negatieve milieueffecten op lange termijn.
- b. Door een aanpassing in de tekst is de verwijzing naar het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid niet meer opgenomen in de visie.
- c. De visie sluit dit niet uit. In het Omgevingsplan zal verder worden uitgewerkt welke ontwikkelingen in de geleedingszone en het buitengebied tot de mogelijkheden behoren.
- d. In het oude cultuurlandschap waarderen we de landschappelijke waarde van de open poelgronden en de meer verdichte, groene kreekruggen hoger dan de energieopwekking die de relatief kleine windmolens leveren. In Middelburg zullen kleinschalige windmolens dan ook alleen in de nieuwlandpolders worden toegestaan. De Omgevingsvisie sluit daarmee aan op de Omgevingsvisies van de buurgemeenten Borsele en Veere. We zijn het volledig met u eens dat de agrarische sector een grote rol zal spelen in de energietransitie. Er zullen in de komende decennia nieuwe technologieën ontwikkeld worden die een plaats gaan krijgen in onze visie, maar waarop we nu nog niet volledig kunnen anticiperen. Met de huidige kennis van zaken hebben we één gebied aangewezen waar ruimte zou zijn voor een energielandschap. Dit sluit bijvoorbeeld zon op dak, warmtewinning of energieopslag op andere locaties niet per definitie uit.
- e. Bij de totstandkoming van de visie heeft regelmatig overleg met de gemeenten Veere en Vlissingen plaatsgevonden. Op een aantal beleidsterreinen (cultuurlandschap, toerisme, mobiliteit, energie en klimaatbestendigheid, natuur) zijn gezamenlijke ambities ook in de visie benoemd. Dit raakt de agrarische sector, maar een gezamenlijke visie op specifiek de agrarische sector is in de visie inderdaad niet opgenomen. Dat wil niet zeggen dat hierover geen afstemming plaatsvindt.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

In paragraaf 4.5 wordt de tekst *“Maar de op oogstmaximalisatie gerichte landbouw die er nu is, is niet volhoudbaar (duurzaam). Dichtslemping van de bodem, spuiten met gewasbeschermingsmiddelen, verrijking met kunstmest en het laag houden van de grondwaterstand in het groeiseizoen om met zware machines te kunnen werken: dit alles levert verdroging en verarming van het bodemleven op. Maar de agrariër voelt zich er vaak toe gedwongen omdat wij consumenten de laagste prijs willen in de supermarkt. Er zijn tal van agrariërs die het graag anders zouden willen. Zij maken gebruik van het*

Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waarmee zij een deel van hun grond kunnen inzetten voor ‘groene of blauwe diensten’, zoals het maken van natuurvriendelijke oevers of grasranden, stroteelt of groenbedekking.” gewijzigd in “Maar de druk op de landbouwsector is groot. Boeren hebben te maken met bodemprijzen voor hun producten, met milieubeperkingen, bodemdaling, een beperkte hoeveelheid zoet water en een gebrek aan opvolging door een onzekere toekomst. De omvang van de bedrijven neemt toe. Voor de toekomst is vernieuwing wenselijk naar een meer volhoudbare landbouw door innovatie en diversificatie en met passende verdienmodellen. De landbouw groeit tot een gezonde economische sector waarbij goede voedselvoorziening, een goed verdienmodel, een gezonde leefomgeving en vitale ecosystemen naast elkaar bestaan en met elkaar verweven zijn. De sector zorgt voor duurzame voeding en is een belangrijke beheerder van het (cultuur)landschap.” Daarnaast wordt de arcering op de ontwikkelingskaart gewijzigd voor wat betreft de Bosvisie.

Reclamant 36 | Bogor Projectontwikkeling, namens 's Gravenhof B.V

Gevraagd wordt de visie niet, althans niet ongewijzigd, ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen. Tevens wordt verzocht de reactie later te mogen aanvullen.

Beantwoording

Aangezien geen nadere reactie is ontvangen, wordt deze zienswijze niet ontvankelijk verklaard en blijft deze verder onbeantwoord.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 38 | Stichting Bomenbuurt Griffioen

Verzocht wordt om de bijzondere status van de Bomenbuurt ook in de kwaliteitskaart van de definitieve Omgevingsvisie op te nemen.

Beantwoording

Een deel van de Bomenbuurt Griffioen heeft de status gemeentelijk monument. Monumenten staan vanwege de leesbaarheid niet op de kwaliteitskaart aangegeven. Het markeren van de Bomenbuurt op de kwaliteitskaart zou tot verwarring over de beschermde status kunnen leiden, de Bomenbuurt Griffioen is immers geen beschermd stadsgezicht zoals de Binnenstad of de Noordweg. Het gemeentelijk monument 'Bomenbuurt Griffioen' staat wel als zodanig op de monumentenkaart van de gemeente aangegeven en die is geldend. De Omgevingsvisie verandert die status niet.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 39

- a. De gemeente heeft onvoldoende geparticipeerd.
- b. Stakeholders hebben de locatie van het energielandschap bepaald, niet de inwoners van Nieuw- en Sint Joosland.
- c. Zon op landbouwgrond is ongewenst.
- d. Het energielandschap is in strijd met het beleid van de Provincie Zeeland en het Rijk.

Beantwoording

- a. De gemeente heeft een uitgebreid participatieproces gevolgd rondom de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Het is jammer om te horen dat deze activiteiten niet bij iedereen op het netvlies zijn gekomen. Het is een fenomeen dat we als gemeente vaker merken: met onze communicatie bereiken we niet altijd alle betrokkenen. Wat we ons wel aanrekenen is dat we de actieve dorps- en wijkraden meer hadden kunnen betrekken. We trekken daar lering uit voor de toekomst. En in de nabije toekomst is daar een mooie gelegenheid voor, namelijk de dorpsvisie van Nieuw- en Sint Joosland, waarbij heel veel zaken uit de Omgevingsvisie samen met de inwoners nader ingevuld kunnen worden.
- b. Uit een bijeenkomst waarbij inwoners en stakeholders aanwezig waren, is naar voren gekomen dat de locaties langs de Sloeweg Noord, de Bernhardweg West en ten westen van de spoorlijn richting het Sloegebied kansrijk zijn als toekomstige energielandschappen. De gemeente staat hier achter, ook vanuit landschappelijk oogpunt.
- c. Het Rijk, provincies (IPO), gemeenten (VNG) en waterschappen (UvW) hebben onlangs afspraken met elkaar gemaakt over het multifunctioneel gebruiken van locaties voor de opwekking van zonne-energie. Eerst wordt gekeken of plaatsing op daken mogelijk is. Daarna komen andere locaties in beeld, zoals parkeerplaatsen, stortplaatsen en langs wegen. Gezien het grote beslag op de schaarse ruimte in Nederland zijn zonneweides en zonneparken op landbouw- en natuurgronden, met enkele uitzonderingen, niet langer toegestaan. In de Omgevingsvisie is aangegeven dat de uitwerking van de energieopgave nog uitgewerkt moet worden.
- d. In lijn met het Klimaatakkoord heeft de Provincie Zeeland het NOVEX-gebied North Sea Port District aangewezen als concentratielocatie voor windenergie. Ook in de Regionale Energie Strategie Zeeland is deze locatie aangegeven. De locatie van het energielandschap binnen de gemeente Middelburg grenst aan het NOVEX-gebied. In die zin sluit de locatie van het energielandschap aan op het NOVEX-gebied, die bovendien ook dwingend wordt voorgeschreven in de juridische kaders van de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023

Aanpassing van de Omgevingsvisie

De tekst in hoofdstuk 4.5 "Volgens de afspraken uit de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) zal Middelburg de energie die in de gemeente wordt gebruikt, binnen de gemeente opwekken. Zonne-energie op daken is daarvoor lang niet genoeg. De extra benodigde energie zal voornamelijk van (grote) windmolens komen, eventueel in combinatie met zon op land. Wind levert een vier keer hoger rendement dan zonne-energie, omdat het in Nederland vaker waait dan zonnig is. We beseffen dat dit een enorme opgave is. Zouden we met de technologie van dit moment alle energie moeten opwekken met zonnecollectoren dan zou 15% van het areaal van de gemeente bedekt zijn met zonnepanelen!" is gewijzigd in "Volgens de afspraken uit de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) zal Middelburg de energie die in de gemeente wordt gebruikt, binnen de gemeente opwekken. Zonne-energie opgewekt op daken is daarvoor lang niet genoeg. De extra benodigde energie zal voornamelijk van (grote) windmolens komen, eventueel in combinatie met zon op land, op daken, op

parkeerterreinen, op oude stortplaatsen en langs wegen. Het Rijk, provincies (IPO), gemeenten (VNG) en waterschappen (UvW) hebben onlangs afspraken met elkaar gemaakt over het multifunctioneel gebruiken van locaties voor de opwekking van zonne-energie. Eerst wordt gekeken of plaatsing op daken mogelijk is. Daarna komen andere locaties in beeld, zoals parkeerplaatsen, stortplaatsen en langs wegen. Gezien het grote beslag op de schaarse ruimte in Nederland zijn zonneweides en zonneparken op landbouw- en natuurgronden, met enkele uitzonderingen, niet langer toegestaan. Wind levert een vier keer hoger rendement dan zonne-energie, omdat het in Nederland vaker waait dan zonnig is. We beseffen dat dit een enorme opgave is. Zouden we met de technologie van dit moment alle energie moeten opwekken met zonnepanelen, dan zou 15% van het areaal van de gemeente bedekt zijn met zonnepanelen! Grote windmolens zijn daarom ook nodig.”

Reclamant 40 | GAP2 BV

In het kader van de voorgenomen realisatie van het Waterpark Veerse Meer zijn enkele afspraken niet juist in de Omgevingsvisie opgenomen:

- a. Op de ontwikkelingskaart is de bestaande infrastructuur opgenomen en niet de toekomstige inrichting conform het eind 2022 vastgestelde bestemmingsplan. Ook is op een gedeelte van de locatie de arcering 'wens/kans verdichting (Zeeuwse Bosvisie) opgenomen, terwijl door de Expertgroep besloten is dat in het als natuurgebied in te richten deel geen bomen komen. Het verzoek is om dit aan te passen.
- b. Er wordt gesproken over een nieuwe verkeersontsluiting voor het waterpark. Uitkomst daarvan is dat er een alternatieve verkeersroute langs Lewedorp is geïnitieerd. Op de ontwikkelingskaart is een nieuwe ontsluiting weergegeven in de richting van Arnemuiden. Het verzoek is om dit op de kaart aan te passen.
- c. Op de kwaliteitenkaart zou de voorgenomen wijziging van het luchthavenbesluit (draaiing baan en wijziging vliegroute) verwerkt moeten worden.

Beantwoording

- a. Dat is correct, dit zal worden aangepast op de kaart.
- b. De kaart zal worden aangepast, in die zin dat duidelijker wordt dat de aangegeven locatie voor de nieuwe verbinding indicatief is en dat deze niet per se in de richting van Arnemuiden moet lopen. Op dit moment zijn vier varianten in onderzoek, waaronder inderdaad ook varianten in de richting van Lewedorp. In de tekst zal dit worden verduidelijkt.
- c. Dat is correct, dit zal worden aangepast op de kaart.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

De ontwikkelingskaart wordt aangepast conform de beantwoording onder a en b, de kwaliteitenkaart conform de beantwoording onder c. In hoofdstuk 4.2 staat onder het kopje Mobiliteit nu de volgende tekst: *“De verkeersknelpunten in Arnemuiden zijn in 2050 opgelost en een ontsluiting vanaf het Waterpark Veerse Meer op de A58 is gerealiseerd”*. Dit wordt aangevuld met *“Hiervoor loopt een onderzoek, waarbij een viertal varianten wordt onderzocht. Behalve een ontsluiting via Arnemuiden zijn ook mogelijkheden in de richting van Lewedorp in beeld”*.

Reclamant 41

- a. De Omgevingsvisie mist een degelijke onderbouwing van de toekomstige energievraag van Middelburg.
- b. Verzocht wordt om het zoekgebied van het energielandschap te verkleinen of te verdelen over het grondgebied van Middelburg.
- c. Het zoekgebied van het energielandschap is op de ontwikkelingskaart voor een deel geprojecteerd in de Middelburgse Polder.
- d. Er is onvoldoende participatie geweest met de inwoners van Nieuw- en Sint Joosland.
- e. Voorgesteld wordt om duidelijke spelregels op te stellen voor het energielandschap.
- f. Gevraagd wordt hoe de gemeente denkt om te gaan met de negatieve effecten van het verdwijnen van groene ruimte en waardevermindering van woningen.

Beantwoording

- a. Om de klimaatdoelen te halen, moet Nederland in 2050 aardgasvrij zijn. Verwacht wordt dat elektriciteit hiervoor hoofdzakelijk in de plaats komt. Volgens de afspraken uit de Regionale Energiestrategie Zeeland zal Middelburg de energie die in de gemeente gebruikt wordt, opwekken binnen de gemeentegrenzen. Met het energielandschap van wind al dan niet in combinatie met zon op land zetten we een eerste stap. Het aangegeven energielandschap is op basis van wat we nu zien namelijk niet groot genoeg om als Middelburg energieneutraal te worden. Het is dus denkbaar dat er in de toekomst meer energielandschappen nodig zijn, ook afhankelijk van hoe de vraag naar energie zich ontwikkelt. Dit zal meegenomen worden bij een toekomstige actualisatie van de omgevingsvisie.
- b. De Provincie Zeeland heeft in het Omgevingsplan Zeeland 2018 gekozen voor het uitgangspunt om windturbines zoveel mogelijk te clusteren. Zo wordt voorkomen dat er op verschillende plaatsen in het landschap hoge windturbines komen waardoor er verrommeling van het landschap ontstaat. Die lijn wordt ook door de gemeente onderschreven. In de Omgevingsverordening Zeeland 2023 wordt ook dwingend voorgeschreven dat nieuwe windturbines en zonneparken in aansluiting op bestaande bedrijfsterreinen worden gerealiseerd.
- c. Dit is een vergissing, die in de definitieve versie wordt rechtgezet.
- d. De gemeente heeft een uitgebreid participatieproces gevolgd rondom de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Het is jammer om te horen dat deze activiteiten niet bij iedereen op het netvlies zijn gekomen. Het is een fenomeen dat we als gemeente vaker merken: met onze communicatie bereiken we niet altijd alle betrokkenen. Wat we ons wel aanrekenen is dat we de actieve dorps- en wijkraden meer hadden kunnen betrekken. We trekken daar lering uit voor de toekomst. En in de nabije toekomst is daar een mooie gelegenheid voor, namelijk de dorpsvisie van Nieuw- en Sint Joosland, waarbij heel veel zaken uit de Omgevingsvisie samen met de inwoners nader ingevuld kunnen worden.
- e. De uitwerking gebeurt in een programma (uitwerking Omgevingsvisie), met betrokkenheid van de inwoners van deze polders en het dorp Nieuw- en Sint Joosland.
- f. Het energielandschap zal gevolgen hebben voor de bestaande biodiversiteit. Een uitgangspunt voor het beoogde energielandschap is om dit zodanig in te richten dat er meer biodiversiteit ontstaat dan nu het geval is. Waardevermindering van woningen kan inderdaad aan de orde zijn. Hiervoor geldt dat bij een bestemmingswijziging voor belanghebbenden een vergoeding in de vorm van planschade mogelijk is, rekening houdend met een wettelijk voorgeschreven maatschappelijk eigen risico.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

De tekst in hoofdstuk 4.5 *“Een uitbreiding van het energielandschap aan de Sloeweg ligt voor de hand”* is gewijzigd in: *“Een uitbreiding van het energielandschap met windmolens al dan niet in combinatie met zon op land langs de Sloeweg Noord, de Bernhardweg West en ten westen van de spoorlijn naar het Sloegebied ligt voor de hand, mede omdat de provinciale Omgevingsverordening Zeeland 2023 dwingend voorschrijft dat nieuwe windturbines en zonneparken in aansluiting op bestaande bedrijfsterreinen worden gerealiseerd.”* Verder is de ontwikkelingenkaart aangepast voor wat betreft de arcering van de Middelburgse Polder.

Reclamant 42 | HKS Scrap Metals B.V.

HKS is een recyclingbedrijf voor metaal en heeft een vestiging in Middelburg. Men heeft een aantal opmerkingen:

- a. Als het gaat om hogere belasting qua energieverbruik en CO₂-uitstoot van bepaalde typen bedrijven: dit moet worden gezien in de keten. Recycling juist leidt totaal gezien tot minder energie- en grondstofverbruik. De suggestie wordt ook gedaan om een hoog energieverbruik te compenseren door het plaatsen van windmolen(s). Gevraagd wordt of bedrijven die in de keten duurzamer zijn, lokaal meer vergunningruimte kunnen krijgen, ook al lijkt dit in te druisen tegen andere doelstellingen.
- b. Een bronpak voor duurzaamheid staat hoog bovenaan wensenlijstjes en ook in de Omgevingsvisie wordt dit benoemd. HKS zit aan het einde van de productketen en probeert deze te verlengen door zo goed mogelijk te scheiden en recyclen. Dit gaat nog beter indien de consument bewust wordt gemaakt van de mogelijkheden van deze scheiding en afval beter gaat aanbieden. Op die manier kan gewerkt worden aan de circulaire stad zoals omschreven in paragraaf 3.5. De gemeente kan een rol spelen door te stimuleren dat het aanbieden van materiaal ter recycling makkelijker en aantrekkelijker wordt gemaakt.
- c. Bij herontwikkeling van bedrijventerreinen zou er voorrang moeten zijn voor bedrijven die duurzame processen of ambities hebben of kansen bieden voor biodiversiteit. Men zou graag meedenken over uitbreiding of ontwikkeling van bedrijfsterreinen.
- d. HKS ziet kansen in het beter samenwerken tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs en is in staat om diverse doelstellingen van de gemeente mede te helpen ondersteunen. HKS ziet toekomstkansen voor haar bedrijfstak. Soepel beleid kan daarbij helpen om vergunningen juist en sneller te verlenen.

Beantwoording

- a. De hele keten in ogenschouw nemen is inderdaad van belang, maar uitstoot en/of andere effecten moeten wel binnen de lokaal afgesproken normen blijven. Voor windmolens zijn uitgangspunten in de Omgevingsvisie opgenomen. Zie hiervoor paragraaf 4.5 en de ontwikkelingskaart.
- b. In het afvalbeleid van de gemeente is dit ook het uitgangspunt.
- c. Dit uitgangspunt staat expliciet in de Omgevingsvisie met het streven naar een circulaire economie en een duurzame(re) samenleving. Overigens zal onze gemeente nog een gewenst economisch profiel bepalen. Wij zien dit als een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie. In het economisch profiel zullen wij aangeven voor welk type bedrijven wij ruimte aanbieden in Middelburg en of daar nieuwe bedrijfslocaties voor nodig zijn.
- d. De Omgevingswet streeft naar een kortere doorlooptijd van vergunningen en ook het vroegtijdig betrekken van stakeholders bij planvorming en ontwikkelingen.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

Geen aanpassingen

Reclamant 43

In de omgevingseffectrapportage wordt gesproken over de Sloeweg, terwijl er geen Sloeweg bestaat in Middelburg. Tevens wordt er gesproken dat langs de Sloeweg een energie- en bedrijventerrein is gecreëerd. Gevraagd wordt wat er wordt bedoeld met bedrijventerrein.

Beantwoording

Middelburg heeft inderdaad geen Sloeweg. Hiermee wordt de net buiten de gemeentegrens gelegen Sloeweg Noord bedoeld. Met een bedrijventerrein wordt bedoeld een locatie in gebruik voor nijverheid, handel en zakelijke dienstverlening. Een haventerrein valt ook onder die noemer.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie wordt ook tweemaal gesproken over de Sloeweg, terwijl in dat geval de Sloeweg Noord wordt bedoeld. Dit wordt aangepast.

Reclamant 44

- a. Waterstofgas wordt in de visie als toekomstige oplossing gezien voor het verwarmen van monumentenpanden, terwijl dit allerm minst zeker is en er ook andere alternatieven beschikbaar komen. Gepleit wordt om flexibel om te gaan met de eisen voor monumentenbehoud en waterstofgas niet als enige oplossing te zien.
- b. De termen energieneutraal en CO₂-neutraal worden door elkaar gebruikt, terwijl dit twee verschillende zaken zijn. Ook wordt de betekenis ervan niet toegelicht.

Beantwoording

- a. Dat monumenten in de binnenstad in de toekomst uitsluitend door middel van waterstof of groen gas verwarmd worden, is mogelijk, maar nu technisch nog onhaalbaar. Het is daarnaast mogelijk dat in de toekomst alternatieve oplossingen beschikbaar komen. De toekomst zal dit uitwijzen. In de tekst van de visie wordt dit genuanceerd.
- b. De termen energieneutraal en CO₂-neutraal worden inderdaad door elkaar gebruikt. Waar het gaat over monumenten en gemeentelijk vastgoed is dit aangepast en wordt nu consequent de term energieneutraal gebruikt.

Aanpassing van de Omgevingsvisie

De tekst in hoofdstuk 4.1 *“Om volledig CO₂-neutraal te zijn in 2050, gaan we ervan uit dat de monumenten op enig moment gebruik kunnen maken van (groen) waterstofgas, in tegenstelling tot andere panden die dit door middel van elektrificatie of andere bronnen zullen moeten bereiken.”* wordt aangevuld met *“Maar het is ook denkbaar dat er in de toekomst alternatieven beschikbaar komen die toegepast kunnen worden.”* De tekst in hoofdstuk 4.5 *“Een uitzondering op de elektrificatie van woningen vormen de monumenten, die vanwege hun status lastiger te isoleren zijn. Daarom zullen deze hoge-temperatuur-verwarming nodig houden. Dat kan met waterstof of biogas.”* wordt vervangen door *“Een uitzondering op de elektrificatie van woningen vormen de monumenten, die vanwege hun status lastiger te isoleren zijn. Verwacht wordt dat deze hoge-temperatuur-verwarming nodig houden. Dat zou kunnen met waterstof of biogas. Maar het is ook denkbaar dat er in de toekomst alternatieven beschikbaar komen die toegepast kunnen worden.”* In de hoofdstukken 4.1, 4.4, 4.5, 5.2 en bijlage 2 is *“CO₂-neutraal”* een aantal malen vervangen door *“energieneutraal”*.

3. AMBTSHALVE WIJZIGINGEN

In verband met de verschillende beleidsprocessen binnen de gemeente Middelburg die parallel aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie door lopen, zijn sommige teksten inmiddels niet meer actueel. Ook zijn er enkele omissies ontdekt. Via onderstaande ambtshalve wijzigingen wordt de tekst actueel gemaakt en gecorrigeerd.

- Verwijzingen naar het warmtenet Dauwendaale zijn geschrapt, nu duidelijk is dat dit project geen doorgang zal vinden. Dit is vervangen door een algemeen stuk tekst over eventuele toepassing van restwarmte in de toekomst.
- In het toeristisch beleid dat momenteel in voorbereiding is, zijn nieuwe verblijfsmogelijkheden in het buitengebied in principe niet langer mogelijk (enkele uitzonderingen daargelaten). Om die reden is de tekst in de visie aangepast.
- Inmiddels is duidelijk dat de locatie Cleene Hooge in beeld is als de plek voor het nieuw te bouwen azc. Dit is in de tekst over woningbouwlocaties verwerkt (hoofdstuk 4.4).
- Recente afspraken tussen overheden over zon op land zijn verwerkt in de tekst.
- In november 2023 is door de gemeenteraad besloten over de kaders van het investeringsfonds. De tekst in hoofdstuk 5.3 is daarop aangepast en bijlage 3 met daarin de tekst van het raadsbesluit is toegevoegd.
- Er zijn diverse kleine, ondergeschikte tekstuele wijzigingen in de tekst aangebracht.

4. CONCLUSIE

De ingediende zienswijzen zijn aanleiding om de Omgevingsvisie op een aantal onderdelen gewijzigd vast te stellen. Ook zijn ambtshalve vanwege voortschrijdend inzicht en/of vanwege actuele ontwikkelingen enkele wijzigingen voorgesteld.

Een overzicht:

- Hoofdstuk 2.3: Een toevoeging over Middelburg als mensenrechtenstad.
- Hoofdstuk 4.1/4.5: Een toevoeging over (eventuele) toekomstige alternatieven voor het verwarmen van monumentale panden.
- Hoofdstuk 4.2: Een nuance over de mogelijkheden voor recreatie in het buitengebied.
- Hoofdstuk 4.2: Een verduidelijking voor wat betreft het onderzoek naar een ontsluiting van het Veerse Meergebied.
- Hoofdstuk 4.3: Een nuance over toegankelijke buitenruimte.
- Hoofdstuk 4.3: Een toevoeging over lichtvervuiling en de inzet van de gemeente op het voorkomen er van.
- Hoofdstuk 4.4: Besluitvorming over het azc is verwerkt.
- Hoofdstuk 4.5: Het niet doorgaan van het warmtenet in Dauwendaele is verwerkt.
- Hoofdstuk 4.5: Recente landelijke afspraken over zon op land zijn in de tekst verwerkt. Ook is de locatie van het energielandschap verduidelijkt en is duidelijker gemotiveerd waarom voor deze plek is gekozen.
- Hoofdstuk 4.5: De omschrijving van de nieuwlandpolders (waarin kleine windmolens bij boerderijen zijn toegestaan) is nader gepreciseerd.
- Hoofdstuk 4.5: De plek die de landbouwsector in het buitengebied inneemt is anders omschreven, waarbij ook aandacht is voor vraagstukken waarmee agrariërs te kampen hebben.
- Hoofdstuk 5.3: Een recent raadsbesluit over het investeringsfonds is verwerkt in de tekst van de visie.
- In de hoofdstukken 4.1, 4.4, 4.5, 5.2 en bijlage 2 is CO₂-neutraal een aantal malen vervangen door energieneutraal.

Enkele van deze wijzigingen hebben tevens geleid tot een aanpassing van de kaarten.